

SVĚDECTVO

1

Obsah

Hans Urs von Balthasar - významný teológ
Gregoriánska univerzita v r.1988
Interview kardinála Tomáška
Hra o život ?
O knihe Bratislavský veľký piatok
Konstantín Charčev a veriaci
VONS o púti v Šaštíne
Z holandského týždenníka Katholikendachblatt
Nedelný komentár Cirkev a svet z 2.10.1988
Z ozviem proti násiliu
Znamenie veľkého prebudenia
27 predvolaní
Sekretariát pre šírenie ateizmu ?
Z časopisu "Slovo propagandistu" 9/1988
Opravdivé svedectvo
Slávnosť Povýšenia Kríža na Prešovskej Kalvárii
List kardinála Tomáška biskupovi Korcovi z 4.10.1988
Neúnavnosť cirkevných tajomníkov
Zo štatistiky o katolíkoch po vojne
Kňazi košickej diecézy kardinálovi Tomáškovi
Biskupovi Korcovi z Banskej Bystrice
Pokračovanie Bratislavského veľkého piatku
Dominik Tatarka mládeži
Sestričky so štátnym súhlasom ?
Kultúrne poklady Veľkej Moravy
Pomocný robotník a arcipastier
Ako vošiel 28.október 1988 do dejín ?
List otca biskupa Korca šéfredaktorovi Mladých rozletov

Štefan Moravčík o našej biede

Herečka Chramestová o oslavách 70.výročia vzniku ČSR

Alexander Horák v Katolíckych novinách

Trestný príkaz a čo s tým súvisí

III.turnus modlitieb "za vyvolenie biskupov"

Kňaz Straka v službách proti Cirkvi

Hans Urs von Balthasar - významný teológ

Kardinál Lubac, jeho profesor a priateľ, ho nazval najučenejším človekom na svete. Súpis jeho prác spred 11 rokov uvádza, že napísal 62 kníh, 31 preložil do nemčiny, 12 kníh pripravil do tlače. Napísal stovky článkov, recenzí a pod. Posledných 11 rokov pracoval na teologickej sume: 7 zväzkov diela Herrlichkeit, 5 zväzkov Theodramatik a doteraz neznámy počet zväzkov Theologie.

Svätý Otec Ján Pavol II. ho vymenoval tohto roku za kardinála. Verejnej slávnosti sa už nedožil, málo mu chýbalo do 83 rokov.

V zahraničnej tlači bol uverejnený jeho článok o rôznych pohľadoch na dnešného apoštola v duchu sekulárneho inštitútu sv. Jána Evanjelistu, ktorý on sám založil.

V článku sa rozoberá problém vzťahu činnosti a modlitby. Činnosť a modlitba patria celkom prirodzene k sebe. Svedectvo Písma ukazuje, že nejde o odlišné prejavy ľudského úsilia, ktoré by bolo treba zjednocovať. Skúsenosť a postoj Panny Márie jasne o tom svedčí.

Spolupráca spoločenstiev s miestnou cirkvou /farským spoločenstvom, diecézou/ je veľmi dôležitá. Ak jej niet, nemožno hovoriť o činnosti v cirkvi, ale o sekte. Nemožno sa izolovať. Kritériom tu nemôže byť ani jednotlivý osobitný zážitok. To by bolo proti katolíckite, všeobecnosti. Svätci, ako sv. František z Assisi a sv. Ignác z Loyoly, vedeli spojiť svoje osobitné zážitky a úsilia s najväčšou poslušnosťou a oddanosťou cirkevnej hierarchie.

Dôkladné teologické vzdelanie je významným prostriedkom dnešného apoštola. Veď teológia je vedou viery. Pravá teológia sa rodí v meditácii. Robí sa "na kolenách". Pre členov spoločenstva sv. Jána Evanjelistu zaviedol text dogmatiky Michaela Schmausa. /Diela M. Schmausa sú preložené aj do slovenčiny. Štyri zväzky už vyšli aj knižne v SÚSCM v Ríme./

Modliť sa. To je rozhodujúce pre každého apoštolsky činného veriaceho. Naučme sa osobne modliť, aby naše stretnutia s Bohom v modlitbe boli živými a osobnými stretnutiami.

Gregoriánska univerzita v roku 1988

Celkový počet študentov: 2937 /vzrast o 163/. Laikov je tam 18 %. Študentiek 21 %, z toho 11 % rehoľných. Študenti pochádzajú z 588 diecéz a 114 rehoľných spoločností, zastupujú 97 národností. Bývajú v 47 kolégiách v Ríme. Európa je tu zastupená 60%, Amerika 24%, Afrika 6%, Ázia 8%. Univerzita udelila v r. 1987 96 doktorátov, 285 licenciátov a 640 iných akademických hodností.

INTERVIEW KARDINÁLA TOMÁŠKA

Italský katolický denník Avvenire uveřejnil v neděli 21.8.1988 rozhovor kardinála Tomáška s redaktorem denníku.

R.: K politickým novotám, jak se zdá, se ledeť stavějí skepticky. Ale na druhé straně by se mohlo říci, že v československém životě se skutečně připravuje nějaká změna. Odvážil bych se říci, že duchovní změna už probíhá. Je to opravdu tak? Anebo je to jen první dojem cizinců, kteří projíždějí vaší zemí?

Kard.: Jsme opravdu na přelomu. Ze stále zjevnější sekularizace logicky vyplývá žízeň a hlad po Bohu. Z toho lze vyvodit, že po duchovní stránce je Československo živé. Roste počet věřících a rovněž hloubka jejich víry. Je to výsledek čtyřicetileté očisty. Jen málo lidí očekávalo tak velký a nenadálý dar Ducha Svatého.

R.: Jaké předpoklady umožnily toto probuzení a které společenské vrstvy jsou nejcitlivější vůči této křesťanské obrodě?

Kard.: Proti veškerému očekávání se náboženské obrození projevuje hlavně v průmyslových městech, v dělnických čtvrtích, mezi intelektuály a zejména mezi mládeží. Je mezi nimi prostě žízeň a hlad po Bohu, dosaďadní ideologie už nepřitahuje.

R.: Někteří tvrdí, že je nemožné projevit politický nesouhlas, a proto prý se lidé uchylují k víře.

Kard.: Nemyslím. Kto vyznává víru, musí být připraven na všechny oběti. Musí v každém okamžiku příkladem dokazovat, co tvrdí, a k tomu je třeba síly, zejména v tak složité společnosti, jako je naše. Proto jsem optimista, pokud jde o naši církev. Věřící člověk dá všechno víře a víra dá zase všechno jemu. V občanském životě jsou katolíci stále dosud diskriminováni, dělají nejnižší práce, nemají možnost postupu v zaměstnání ani naději, že jejich děti na tom budou lépe. Kdo se modlí, dělá mnoho pro Boží království. Kdo trpí pro Ukřižovaného, dělá všechno.

R.: Změnilo se něco ve vztazích mezi státem a církví od té doby, co stáru řídí nový sekretář Miloš Jakeš?

Kard.: Nezměnilo. Musíme spoléhat jen na svůj křesťanský optimismus. Mně je 89 let, a když si v paměti probírám své kněžské zkušenosti, musím uznať, že mi Pán dal sílu k překonání mnoha překážek. R. 1949 mě tajně vysvětil biskup Matocha, pak jsem přežil tři léta nucených prací, nato jsem působil na Moravě a teď jsem 23 let pražským arcibiskupem. Přesto se cítím mladý, i když se již blíží devadesátka. Ale Pán mi stále dává sílu při tolika zkouškách. Každý den objevuji nové cíle, které je třeba dosáhnout, i nové překážky, které je nutno překonat.

R.: Jaké jsou to překážky a cíle?

Kard.: Překážky a obtíže jsou bohužel stále tytéž. Jsou jen tři uznání sídelní biskupové v 10 diecezích, z nichž některé jsou 20 nebo dokonce 30 let neobsazené. Dnes dopoledne jsem přijel Otce biskupa Otčenáška z Hradce Králové, který nesmí vykonávat svůj úřad, poněvadž vládní úřady mu odpírají souhlas. Já zase připomínám úřadům, že církev zodpovídá Kristovmu náměstku v Římě, že není výplodem některého ministerstva. Ale tento boj o výkon církevní služby stále trvá i ve farnostech, kde má stát také všechno pod kontrolou. Např. svátosti se nesmějí podávat jinde než v místech vyhrazených pro kult, vyučování náboženství je zakázáno. My však věříme, že máme právo být křesťany ve všech životných okolnostech, nejenom když nám to stát dovolí.

R.: A vaše cíle?

Kard.: Cíle jsou dány právě překážkami, na které narážíme a o nichž jsme se již zmínili, když jsme mluvili o víře našich věřících. Jedním z těchto cílů, na který nejraději myslím, je nastávající svatořečení blahoslovené Anežky České, spolusestry svaté Klárv. Na posvátné kongregaci se již připravuje datum svatořečení. Mělo by k němu dojít v říjnu či listopadu příštího roku. A já se nadlím, aby se konalo v Praze za přítomnosti Jana Pavla II. To by byl ten největší dar, jaký si přeje církev v Čechách, na Moravě a na Slovensku. Jinak se bude konat svatořečení v Římě. Ale u nás očekávají a přejí si Svatého Otce.

R.: Myslíte, že bude možné, aby papež přijel do Prahy?

Kard.: S vírou a ve víře je všechno možné. Přihlédneme-li ke skutečným vztahům mezi církví a státem u nás, máme velmi málo naděje. Mluvit více o této věci není vhodné. Ale my doufáme i v této beznaději.

R.: Myslím však, že by mezinárodní politické události měly vést k otevřenějšímu postoji ze strany pražské vlády.

Kard.: Co se rozvíjí v Sovětském svazu, projevuje se u nás jen s velkým zpožděním, poněvadž to naráží na odpor a na zdráhání různého druhu. Právě tyto překážky probouzejí v našem národě žížeň po pravdě. Jedna věc je však jistá. Mládež nejde se stranou, nýbrž s církví. Tento hlad a tato žížeň po Bohu jsou pro mnoho lidí záhadou. Církev je však nadějí do budoucnosti. Blahoslovená Anežka by také mohla udělat zázrak a přivést Svatého Otce do Prahy.

R.: Skutečný socialismus by snad přece jen mohl nalézt základnu pro dohodu s církví a neopak církev snad také může v socialistickém režimu nalézt nějakou složku vedoucí k vzájemnému usmíření.

Kard.: Neexistují doktrinární prvky, které by mohly obě strany smířit. Na druhé straně však znovuoživení Krista v mladé generaci a ve vzdělaných vrstvách odpovídá požadavkům, které klade Duch dnešnímu vyprahlému světu. To, co je suché nebo začíná schnout, je protikladem toho, co nasytuje a zahání žížeň.

H r a o ž i v o t ? . . .

V sobotu 15. októbra 1988 vysielal zahraničný rozhlas Hlasu Ameriky túto správu: "Zo zaručene spoľahlivých prameňov pochádzajú nasledujúce informácie o osobnej situácii biskupa Jána Korca v Bratislave. Týkajú sa opakovaných pokusov siahnuť mu na život možnou haváriou, a to zásahmi do áut, ktoré používal a ktoré príležitostne sám riadi. Tieto pokusy trvajú od niekoľkých rokov podnes.

Približne v máji roku 1982 sa na aute biskupa Korca zistilo, že mal na ňom naraz uvoľnené obe ramená predných náprav, ktoré sú inak zabezpečené samopoistením. Odborníci v Servise sa vyjadrili, že také niečo sa náhodne stať nemôže.

V tom istom roku na jeseň sa pri kontrole auta pred jazdou zistilo, že boli znova naraz uvoľnené všetky štyri skrutky na prednom pravom kolese. Ľahko si predstaviť, čo by sa bolo stalo, keby toto koleso bolo pri 90 km rýchlosti sa uvoľnilo... O nejaký čas neskôr boli na aute, ktorým jazdil biskup Korec, uvoľnené naraz všetky skrutky kardanu...

Keď boli na všetky kolesá jeho auta dodatočne nasadené tzv. poistné skrutky, objavil sa nový zákerný pokus. V máji 1987 sa naraz našiel na prednom kolese hladký kolmý rez nožom asi 4 cm tesne nad dezénom... V Servise sa vyjadrili, že išlo o premyslený rez takmer až po dušu, ktorý sa pri otáčaní stále viac roztváral, až duša do rezu zapadla a poškodila sa...

21. septembra 1988, týždeň po zadržaní biskupa Korca pred púťou do Šaštína, bola na aute, ktoré príležitostne používal, uvoľnená hadica na zosilňovači brzdy, ktorá bola inak zaistená oceľovou páskou... Jedna strana brzd sa stala neúčinnou, takže auto sa prudko otočilo na jednu stranu... V ten istý deň bola súčasne znova narezaná jedna pneumatika, a to znova hladkým kolmým rezom asi 4-5 cm tesne nad dezénom...

Je známe, že b. Korec nemal v živote osobných súkromných nepriateľov. V továrňach, vo väzení i v celom civilnom živote ho mali ľudia za priateľa. Otázku, komu celé roky záleží na tom, aby prišiel haváriou predčasne o život, ponechávame otvorenú... "

O knihe Bratislavský veľký piatok

Je to zbierka autentických dokumentov o manifestácií veriacich na Hviezdoslavovom námestí pred Národným divadlom v Bratislave 25. marca 1988.

Táto udalosť vyniesla na svetlo viaceré skutočnosti:

- Ukázala ducha, ktorým žije cirkev na Slovensku. Ducha, ktorý oslobodzuje od strachu pred diskrimináciou a väzením a dáva silu svedčiť pred svetom o Kristovi a o láske a vernosti k cirkvi.
- Ukázala, že cirkev je mladá, že je prameňom večného života, lebo v nej žije Kristus. Dnes priťahuje zvlášť mladých ľudí, ktorí hľadajú zmysel života, ktorý dáva Kristus - Cesta, Pravda a Život.
- Ukázala aj pravú tvár mocných tejto krajiny, ktorí pre hmotné výhody a pre slávu zapreli Krista a stali sa otrokmi v službe zlého.
- Svetovej verejnosti podala pravý obraz o náboženskej situácii, o ktorej štátni predstavitelia už 40 rokov hovoria - bez hanby, že komunistické zriadenia s vysokou ľudskosťou zaobchádzajú s veriacimi.

Kniha opisuje situáciu veriacich za posledných 20 rokov. Napriek diskriminácii a aktívnej protináboženskej kampani mnoho ľudí našlo zmysel života vo viere. Títo, na podnet RNDr. Františka Mikloška, pokojným 30 minútovým zhromaždením žiadali náboženskú slobodu, zhrnutú v 31-bodovej petícii, ktorú podpísalo vyše pol milióna ľudí.

Úrady vyhlásili zhromaždenie za nezákonné. Poslúžili im v tom aj niektorí predstavitelia z Pacem in terris. Polícia zasiahla brutálnym spôsobom.

Účastníkov manifestácie teraz súdia a odsudzujú.

Kniha Bratislavský veľký piatok prináša aj osobné svedectvá. Istá mladá žena sa priznáva, že sa modlila: "Ďakujem Ti, Bože môj, že som mohla pre Teba niečo vytrpieť."

Bratislavská manifestácia ukázala, že veriaci na Slovensku si uvedomujú svoje práva a že sú odhodlaní dožadovať sa ich aj v budúcnosti. Sú ochotní prinášať aj obety za slobodu cirkvi.

/VR 17.10.1988/

Konstantín Charčev, predseda Rady pre náboženské záležitosti v ZSSR, poskytol rozhovor sovietskemu časopisu Ogoňok. Tento dlhoročný sovietsky činiteľ pripustil, že za Stalinovej éry boli obrovské množstvá kresťanov poslané do pracovných táborov, utlačované a zbavené života. Vyzval, aby veriaci boli prijatí ako plnoprávni občania. Podľa neho má 70 miliónov veriacich v Sovietskom zväze nárok, aby boli rešpektované ich ústavné práva. Potrebujú získať presvedčenie, že perestrojka zaisťuje slobodu svedomia a zruší ich postavenie občanov druhej triedy. "Máme vo svojej krajine desiatky miliónov veriacich. A tam, kde sú milióny, začína politika..."

29. apríla 1988 prijal M. Gorbačov vedúcich činiteľov ruskej pravoslávnej cirkvi na čele s patriarchom Pimenom. "Veriaci sú sovietski občania - povedal - robotníci a vlastníci a majú plné právo vyjadrovať svoje presvedčenie s dôstojnosťou. I na nich sa vzťahuje perestrojka - v plnej miere a bez akéhokolvek obmedzenia."

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných o policejních represí
sích proti účastníkům pouti v Šaštíně:

18.9. a v jeho předvečer proběhla v západoslovenském Šaštíně tradiční mariánská pouť, která byla letos navíc slávnostním ukončením Mariánského roku pro slovenské diecéze. Účast řeckých katolíků byla však zásahem úřadů předem vyloučena. Oficiální program pouti byl tentokrát mimořádně tvrdě reglementován pomocí nátlaku i přímých administrativních zásahů. Přítomní státní tajemníci pro věci církevní z Bratislavy a ze Senice například rychle vypnuli zvukovou aparaturu, když přímluvy věřících zabočili na zakázaná a ožehavá témata. Poutníci, jichž bylo nakonec nejméně 60 tisíc, byli hojně legitimováni a filmováni. Přestože reproduktory přenášeli oficiální program i na přilehlé prostranství, shromáždil se v průběhu noci v parku veliký zástup převážně mladých věřících, kteří nehodlali ani své duchovní prožitky, ani své občanské postoje podřídit nátlaku úřadů. Zde probíhal svobodný paralelní program, zde byl tlumočen pozdrav kardinála Tomáška poutníkům a zde byla aklamaci schválena jejich bojovná zdravice českému primasovi. Účastníci provolávali slávu kardinálu Tomáškovi, biskupu Korcovi a požadovali náboženskou svobodu. Rovněž vyjadřovali svoji solidaritu s pronásledovanými katolickými aktivisty Ivanem Polanským, Augustínem Navrátilem.

V souvislosti s poutí však došlo i k řadě policejních opatření přímo narušujících nejzákladnější práva a svobody občanů. Dr. Václav Benda, kněz Václav Malý a Augustín Navrátil vyzvali české a moravské katolíky, aby u příležitosti 70-tého výročí vzniku nezávislého Československého státu hojnou účastí v Šaštíně demonstrovali touhu po bratrském soužití našich národů. Na tento dopis reagovali státní úřady tím, že Václava Bendu po tři dny drželi prakticky v domácím vězení a Václava Malého nejprve varovali před opuštěním Prahy a poté podrobili osmihodinovému vulgárnímu výslechu, vyplněnému obviněními z terorismu, příživnictví, výhrůžkami z osuzení ve veřejných sdělovacích prostředcích i postihem vůči každému, kdo ho bude nadále respektovat jako kněze.

V Bratislavě byl v sobotu 17.9. zhruba v 18 hodin při odjezdu do Šaštína zadržen Dr. Ján Čarnogurský. Před 22.hod. byl propuštěn s varováním, že nesmí na pouť odjet. Když se o to následujícího dne pokusil, byl znovu zadržen a propuštěn až ve 13 hodin po skončení pouti. V sobotu 17.9. ve večerních hodinách byl též nakrátko zadržen a převezen do jiné části Bratislavy RNDr. František Mikloško. V jeho případě se patrně jednalo především o odstranění svědka nejhroznější akce Státní bezpečnosti: Byl totiž přepaden na ve-

řejné ulici spolu s biskupem Jánem Chryzostomem Korcem. Biskup Korec odmítl předvolání na SNB s poukazem, že je vázán povinností odcestovat do Šaštína a že navíc při předchozích dvou pojednáních byl pouze zbytečně zadržován, aniž bylo od něho požádováno jakékoli vysvětlení ve smyslu zákona o SNB. Na pohrůzku násilí odpověděl, že se nehodlá dobrovolně podrobit ani násilí. Poté byl uchopen příslušníky SNB, kteří mu kroutili ruce, smýkali jím po zemi, zvedali jej do vzduchu, snažili se jej vecpat do svého auta. Při trhanici rozbili příslušníci SNB termosku s čajem, kterou měl biskup Korec u sebe, a celého jej zmáčeli. Začala zastavovat kolemjdoucí auta. Policie přivolala posily. Po půl hodinovém incidentu slavila pasivní resistance 64-letého biskupa Korce alespoň částečné vítězství. Policisté odjeli, biskup Korec se však nakonec vrátil do svého bytu, kde byl až do příštího dne strážěn.

Všechna výše zmíněná opatření samozřejmě odporují platným československým zákonům a představují hrubé porušení základních občanských a náboženských práv. Brutální zásah proti biskupu Korcovi, jehož autorita mezi slovenskými katolíky je obrovská, je však navíc z čistě politického hlediska činem, který chce zřejmě předem vyloučit jakoukoliv možnost dorozumění mezi státní mocí a společností.

Z holandského týždenníka Katholikendachblatt

V Praze se v těchto dnech objeví prvých 100 tisíc katolických biblí, které umožnila spolupráce s rakúskou společností Partnerwerk a Evropským fondom pomoci. Zástupcovia spoločnosti boli v Prahe, kde rokovali so zástupcami štátnych orgánov a katolíckej Cirkvi o povolení vydať ďalších 100 tisíc výtlačkov katolíckej biblie.

Duchovní v Sovietskom zväze môžu vykonávať svoju dušpastiersku službu aj v nemocniciach a iných zariadeniach, ktoré sú v správe ministerstva zdravotníctva /rozhodnutie vyšlo v týchto dňoch/.

Vo Vatikáne sa skončili rozhovory so zástupcami Maďarska. Štátny tajomník pre cirkevné záležitosti priniesol do Vatikánu oficiálne pozvanie maďarskej vlády na návštevu pápeža Jána Pavla II. Maďarská strana sa podrobne dohodla o pláne cesty pápeža a termín jej uskutočnenia oznámia neskoršie. Ďalšími bodmi rokovania bolo menovanie pomocných biskupov, náboženská sloboda a ľudské práva.

V Budapešti znovu povolili Zväz maďarských skautov, ktorý zakázali pred 40 rokmi. Poslaním skautingu má byť výchova k láske a k bližnému, povzbudzovanie záujmu o spoločenské dianie, výchova ku cti, slušnosti a dobrej práci. Organizácie skautingu budú spolupracovať s náboženskými združeniami a spolkami na dedinách a mestách.

V Miškolci v Maďarsku otvoria na budúci školský rok nové, už tretie, benediktínske gymnázium, ktoré bude vychovávať mládež v duchu hesla sv. Benedikta: "Modlí sa a pracuje!"

K letošnímu svátku sv. Václava rozeslal otec kardinál Tomášek kněžím dopis a žádal je, aby jej přečetli při příslušných bohoslužbách. Cituje v něm z konstituce Radost a naděje z II. vatikánského koncilu a to úryvek, který by v Západní Evropě nevzbudil žádnou zvláštní pozornost, který ale v československém kontextu zní skoro buřičsky. Praví se tu totiž, že "vlastní poslání, které Kristus své Církvi svěřil není sice rázu politického, hospodářského nebo sociálního. Cíl, který jí vytkl je rázu náboženského. Přesto však právě z tohoto náboženského poslání vyplývají úkoly, světlo a síly, které mohou sloužit k vybudování lidské společnosti podle Božího zákona. Síla, kterou je Církve schopna vlévat dnešní lidské společnosti záleží v oné víře a lásce, které byli uvedeny v život a nikoliv v zevnější nadvládě vykonávané čistě lidskými prostředky." Politická moc v naší zemi usiluje už po desítky let o omezení činnosti a vlivu křesťanských společenství u nás na prostor vymezený kostelními zdmi, a v důsledku celkové situace uvnitř českého křesťanství v tomto směru docílila skutečně nemalých úspěchů.

I mezi křesťany, žijícími bezmála celý život v takových podmínkách, se můžeme dnes setkat s mimovolným reflexem útěku od celospolečenských otázek. Už zmínku o nich pokládají někteří za nepřijatelné směřování náboženství a politiky. "Nemluvte nám o politice", říkají, "ale o Bohu a o modlitbě".

Dopis otce kardinála jakoby nám všem chtěl připomenout, že nadešel okamžik oprostít se od strachu ze starých démonů. Chardínovská otázka o spojení mezi všedním, každodenním životem a nedělním vyznáním víry v jediného Boha u nás nejen nepozbyla na významu, ale naopak nabývá na razanci a to i tam, kde jsme to nečekali a kde je nám to vysloveně na obtíž.

Jak ukazuje citovaný text z posledního koncilu, je to vývoj legitimní a křesťansky žádoucí. Vše, co je lidské, je také křesťanské. Křesťanská modlitba není abstraktní úsilí o vstup do božského světa, ale voláním konkrétního člověka o nápravu a Boží pomoc ve zcela konkrétních životních situacích. Stačí si přečíst starozákonní žalmy, které se staly rovněž i modlitbou Církve, abychom si uvědomili, jak daleko mnohdy utíkáme v myšlenkách před Bohem od života, který vedeme. I nám často asi platí posměšný povzdech francouzského volnomyšlenkáře o křesťanech, kteří se domnívají, že pronikli do božského světa tím, jak přestali sdílet starosti světa pozemského. I v tomto směru přináší poslední koncil korekturu křesťanského přístupu ke společnosti a místní Církve např. ve Spojených státech nebo také v Polsku tato napomenutí vzaly velmi vážně.

Bůh nám není k službám a nevykoná pro nás to, co velmi dobře můžeme vykonat sami svými vlastními lidskými silami. Všichni učitelé duchovního života zhodně ukazují, jak má celá naše modlitba vycházet z konkrétně lidských životních situací, jak má být pozvednutím naší radostí i našich starostí k Bohu a nikoliv útekem od nich, jakmile jen začneme myslet na našeho Pána. Můžeme si přitom spomenout jen na proslulý výrok připisovaný sv. Ignáci, podle kterého máme jednat jakoby všechno záleželo jen na nás a modlit se, jakoby všechno záleželo jen na Bohu.

Krásný důstojný text otce kardinála je obranou člověka vůbec, a nejen obranou užších záujmů křesťanského společenství samotného. Proto také jeho hlas nachází stále silnější odezvu u všech lidí dobré vůle, a to jak u nás, tak v zahraničí.

Jeho svatováclavská výzva je jakýmsi dalším krokem celé katolické Církve u nás na cestě vstříc starostem celé společnosti, toužící po nápravě věcí veřejných. Je možné a vlastně pravděpodobné, že mu to znova vynese obvyklé obvinění z různých politických zločinů.

Ale svátek našeho národního světce sv. Václava je nejen svátkem našeho národního patrona, ale také knížete, vévody české země. A jako takový je sv. Václav v křesťanském i mimokřesťanském povědomí spojen také s ideou naší státnosti.

Mocní tohoto světa u nás nebo i jinde, neradi slyší, když se jim připomíná, že jejich moc je odvozena a že nejsou absolutními pány, nýbrž jen svěřené moci vykonavatelé a že se mají ze své činnosti zodpovídat přinejmenším civilní společnosti, které vládou. Jejich vměšování se do života společenství věřících je pak už zcela nepřijatelné. Pro věřící, jako pro ostatní občany, a zvláště pro vládnoucí platí pro všechny jedny a tytéž zákony, které i v našem zákonodárství jsou alespoň zčásti zapsány a ke kterým se Československo, hlavně na mezinárodním fóru vehementně hlásí.

Shodou okolností - snad v tom nebude někdo zase hledat nějakou koordinovanou subverzi - přicházejí prakticky ve stejném okamžiku i naši evangeličtí bratři s odmítnutím poručnickování nad českobratrskou církví evangelickou, vykonávané státem zcela mimo rámec těchto platných zákonů a vyzývají tedy vlastní věřící i faráře, aby takové zákroky odmítali, upozorňovali na ně své nejvyšší představitele, a zvláště členy českobratrského církevního synodu.

Koncilní text vyzývá k záujmu a práci, prospívající celé společnosti. Obsahuje také důležité varování, které ovšem v našich domácích souvislostech zní jako hudba vzdálené budoucnosti. Týká

se vztahu k moci a k ovládnutí druhých. To je oblast, do které, podle slov koncilních otců, Církvi nepřísluší vstupovat. Děláním tohoto druhu politiky, t.j. usilování o moc nad druhými, je opravdu nepřipustné. Je věcí nás všech, abychom katastrofu politicky mocné Církve u nás v naší zemi nepřipustili, ani kdyby se k tomu jednou měli vytvořit příznivé podmínky.

Také to je součástí konkrétních modliteb nás všech spojených o první říjnové neděli s otcem kardinálem, vedoucím naši Církve v desetiletou obnovu k velkému výročí sv.Vojtěcha. S ním, s věřícími v jeho nejbližším okolí pražské katedrály, jsme spojeni i my ostatní mimo Prahu i mimo zemi. A to v modlitbě i v úsilí o hlubší prožití křesťanství ku prospěchu nejen Církve, nýbrž i celé společnosti.

Z ozvěny proti násilíu policie voči o.b. J.Ch. Korcovi

Kňazi banskobystričkej diecézy zo všetkých dekanátov poslali J.E. Kardinálovi F. Tomáškovi do Prahy listy s podpismi a presnými adresami. Znenie: "Podpísaní kňazi banskobystričkeho biskupstva sme s rozhorčením prijali správu o násilnom zásahu štátnej bezpečnosti 17.9.1988 proti najdôstojnejšiemu páňovi dr. Jánovi Korcovi, biskupovi. Chcel sa zúčastniť púte v Šaštíne ako súkromný pútnik. Políciia mu to znemožnila násilím. Takéto zásahy nás v období oznámenej prestavby zarmucujú. Preto, Vaša Eminencia, prosíme, aby ste nepatričnými miestach vyjadrili náš nesúhlas a rozhorčenie nad hrubými zásahmi proti osobnej a náboženskej slobode."

Zo 108 pastoračných kňazov diecézy podpísalo tieto listy 64 kňazov - 24. októbra 1988.

x x x

Milovaný otec biskup!

Zarmútil nás najnovší nezákonný policajný inzult Vašej osoby, zároveň nás však potešil a povzbudil. Vaše prejavy nepoddajnosti, ktorými ste presvedčivo preukázali zhodu Vašich slov a skutkov, dali nám strhujúci príklad.

Ubezpečujeme Vás, že zostaneme zjednotení a nepoddajní vo viere i v láske k národu, ako nás učíte Vy i ako nás učili Vaši predchodcovia vo vedení nášho národa.

Odporúčame sa do Vašich veľkňazských modlitieb.

Veriaci banskobystričkej diecézy

Pozn.: K listu boli pripojené mnohé podpisy.

Znamení velkého probuzení

Italský list L'Avvenire přinesl 18.10.1988 celostránkový článek o procesu proti Augustínu Navrátilovi. Na téže stránce je i interview s kardinálem Františkem Tomáškem:

- Otázka: Otče kardinále, co soudíte o petici československých katolíků a o bratislavské manifestaci z 25. března?
- Odpověď: Jsou znamením velkého probuzení a zralostí našich laiků, kteří se důsledně zasadili o svobodu církve. Je to naprosto nový jev. Ještě před několika léty by to bylo nemožné. Dnes si naši laici hluboce uvědomují odpovědnost za církev a za túto svou angažovanost i osobně platí.
- Otázka: Zúčastnili jsme se procesu proti Augustínu Navrátilovi, autora petice, který byl znovu odgouzen k nucenému pobytu na psychiatrické klinice. Co lze říci o této bolestné události?
- Odpověď: Je důležité, aby jste i vy ve svých zemích psali a protestovali proti temto prehmatum naší vlády. Jedinou vinou pána Navrátila je, že miloval církev a že se zasazoval o její svobodu.
- Otázka: Často se mluví o rozdělení mezi podzemní a oficiální církví. Je to rozdělení, na němž trvá jediné vláda, anebo existují v Československu dvě církve?
- Odpověď: Ne, církev je jedna. Avšak leckterá činnost se může konat jen ve skrytu, protože stát zasahuje a vážně omezuje svobodu náboženského života.
- Otázka: A co se týká biskupů. Problém jejich jmenování je jedním z nejozřejevějších při rozhovorech mezi československou vládou a Svatým stolcem?
- Odpověď: S velkým zájmem čekáme na jednání mezi Svatým stolcem a naší vládou, jež by mělo začít v listopadu - s velkým zpožděním. I to je taktika naší strany. Stále odkládat řešení nejvážnějších a nejnaléhavějších problémů. Dnes jsme pozadu, co se týká změn, k jakým dochází v Sovětském svazu. U nás není pozorovat žádnou změnu ze strany státu.
- Otázka: Jak by jste definoval situaci v Československu?
- Odpověď: Navzdory obrovským obtížím si stále uchováváme velkou naději do budoucna, protože jsme křesťané a křesťané jsou vždy optimisté. Žijí totiž v Kristově radosti. Pro nás je důležitá vaše pomoc, vaše modlitby, vaše oběti. Je důležité, aby jste o nás psali v novinách, jinak budeme zapomenutí.
- Otázka: To ovšem je pro nás velká zodpovědnost!
- Odpověď: Jistě, jsou to ryzí a jasná slova! Pište vždy a pište stále, aby se nezapomínalo na církev v Československu.

/VR 18.10.1988/

27 predvolaní biskupa J.Ch. Korca na políciu...

Je to takmer neuveriteľné, ale je to pravda - biskup J.Ch. Korec bol v Bratislave na Slovensku od roku 1975 predvolaný 27krát na štátnu bezpečnosť. Dvadsať piate predvolanie sa stalo incidentom so svetovým ohlasom - štyria príslušníci polície ho fyzicky napadli. Predvolania boli vždy odôvodňované: "Za účelom podania vysvetlenia v zmysle zák. 40/74." Takto bolo odôvodnené aj 26. predvolanie na Obs ZNB v Petržalke na deň 10.10.1988 na 13. hodinu. V skutočnosti sa v tom čase konalo súdne pojednávanie s Ľudmilou Heribanovou pre účasť na bratislavskom zhromaždení 25.marca 1988, a išlo o to, ako prekaziť biskupovi Korcovi účasť na tomto pojednávaní spolu s desiatkami iných veriacich. Biskup Korec sa na VB nedostavil. - O týždeň dostal nové predvolanie na 17. októbra 1988 na 12.hodinu. Krátko po tejto hodine sa tľuž začínali ďalšie procesy s veriacimi. Predvolanie dostali aj Dr. Čarnogurský, dr. Mikloško, dr. Jukl a iní. Tento raz biskup Korec na VB šiel. Bolo zrejme, že ide o menované súdne pojednávania. Biskup Korec na VB študoval asi hodinu anglickú konverzáciu a pomodlil sa ruženc... Bolo už trištvrte na päť, keď na opätovné telefonovanie príslušníka, ktorý bol s ním, znel zrejme rozkaz ešte ho zadržať do 18.15 hodín... Biskup Korec to označil za hrubosť.

SEKRETARIÁT PRE ŠÍRENIE ATEIZMU ?

Sekretariát pre veci cirkevné Ministerstva kultúry českej socialistickej republiky vydáva už 10 rokov edíciu "Na pomoc pracovníkum v oblasti cirkevní politiky". Edíciu riadi F. Jelínek, P. Černý, J. Kavka, do roku 1986 i K. Homola, po jeho smrti zrejme jeho nástupca, a to pre potreby "cirkevně politického aktívu". Od roku 1975 do r. 1986 vyšlo v edícii 100 zväzkov! Niektoré z názvov zborníkov a ich štúdií: Kapitoly z vedeckého ateizmu, O cirkevnej propagande a modernizácii, Náboženstvo a malomeštiactvo, Prežívanie náboženstva v socialistickej spoločnosti, Morálka a náboženstvo, Kritika apologetiky cirkvi, Snaha o udržanie pozícií teizmu. - Základné otázky svetonázorovej výchovy - metódy ateistickej propagandy. - K ateistickej propagande - aktuálne otázky vedeckého ateizmu. - Aktuálne otázky cirkevnej politiky a vedeckého ateizmu, Bohatstvo a majetok Vatikánu, Zbory pre občianske záležitosti - politický, kultúrny a svetonázorový význam týchto zborov atď.

Ako už aj z týchto ukážok vidno, Sekretariát pre veci cirkevné vydal 100 kníh, ktoré majú pomáhať "pracovníkum v oblasti státní cirkevní politiky" a "cirkevně-politickému aktívu" - šíriť ateizmus. To je niečo ojedinelé na svete. Úrad pre veci cirkevné vydáva desiatky kníh pre šírenie ateizmu! V 98. zväzku tejto edície je "Předmluva", v ktorej sa píše: "Publikace má všechny

předpoklady stát se užitečnou pomůckou v církevní politické i lektorské praxi" - podpísaný František Jelínek, riaditeľ SPVS MK ČSR, čiže Sekretariátu pre veci cirkevné.

František Jelínek, ktorý riadi edíciu propagandy ateizmu a ktorý riadi Sekretariát pre veci cirkevné, vyjednáva v Prahe a v Ríme biskupov pre katolíckych veriacich! Samozrejme, keďže jeho poslaním je šíriť ateizmus a hľadať cesty, ako oslabiť a likvidovať Cirkev, nesúhlasí s horlivými biskupmi - kandidáti musia zapadať dorrámca likvidovania náboženstva! Inak sú proti štátu, proti socializmu, sú klerikáli, prípadne klérofašisti. Pán Jelínek sa totiž stará aj o publikovanie potrebných článkov v dennej tlači!

Pán Jelínek pri vyjednávaniach s Vatikánom nie je sám. Má spolupracovníkov. Časť z nich je uvedená na konci 98. zväzku jeho edície pod názvom "Naši autoři" - sú to pracovníci z katedry vedeckého ateizmu z Prešova, z katedry obecných dejín a pravěku z Prahy, z Ústavu vedeckého ateizmu ČSAV Brno atď. Za ich pomoci výdatne riadi Sekretariát pre veci cirkevné a vedie vyjednávania s Vatikánom...

Ale pán Jelínek má aj celkom priamych spolupracovníkov, ktorí sú zamestnancami jeho Sekretariátu. Jedným z týchto nenahraditeľných spolupracovníkov je F. Cinoldr, šedá eminencia Sekretariátu, ktorý sa zúčastňuje rokovaní spolu s Ing. Janků vo Vatikáne i Prahe o obsadení biskupských stolcov a o iných otázkach, a to spolu s Máčovským z Bratislavy. F. Cinoldr nevystupuje nikdy verejne. Prichádza i do Ríma súkromne, ale tam naplno zasahuje do rokovaní. Má na to zrejme kvalifikáciu. V edícii pre šírenie ateizmu už roky a roky uverejňuje svoje príspevky - napríklad v zborníku č. 43, či v zborníku k ateistickej propagande /č.32/, alebo v čísle 75 o aktuálnych otázkach cirkevnej politiky a vedeckého ateizmu, kde má stať "Úloha cirkvi v súčasnom ideologickém boji".

Nuž ČSSR má podarených vyjednávačov s Vatikánom! To nie sú len ateisti. To sú bojovní ateisti! Vo Vatikáne by to mali vedieť!

ANTIKOMUNISTICKÉ CENTRÁLY A NÁBOŽENSTVO

Dôležitou súčasťou terajšej koncepcie psychologickéj vojny proti ČSSR je úsilie o politizáciu náboženského hnutia. Ideovodiverzné centrá sa netaja tým, že chcú veriacich a časť duchovenstva priviesť do otvoreného konfliktu so socialistickým systémom. Lapidárne tento cieľ vyjadril západonemecký vysielateľ Deutschlandfunk v apríli tohto roku: "Protesty katolíkov by sa mohli stať vážnym problémom pre vedenie komunistickej strany. Mnoho pozorovateľov na Západe sa domnieva, že by mohli byť začiatkom všeobecného politického nepokoja v celom Československu." Tieto centrá vo svojom zámere vychádzajú z faktu, že určitá časť našich občanov je veriaci.

Viera týchto občanov má podľa ideovodiverzných centier korene v tzv. ideovom vákuu, ktoré údajne vzniklo dezilúziou z marxisticko-leninskej ideológie a eróziou tradičných hodnôt prejavujúcou sa najmä medzi mladšou generáciou a vplyvom globálnych civilizačných procesov...

Idea kresťanstva a jeho filozofie sa ponúka ako liek na všetky neľahosti modernej spoločnosti, s ktorými sa človek stretáva. Katolicizmus a jeho filozofia, ktorá je dnes jediným uzatvoreným filozofickým systémom, ktorým Západ disponuje, má byť protiváhou marxizmu-leninizmu. Pretože marxizmus-leninizmus nie je podľa našich ideových protivníkov schopný riešiť problémy súčasného sveta, má ho nahradiť filozofia kresťanstva. Tieto a iné úvahy nie sú len v koncepciách katolíckej cirkvi, ale nájdeme ich aj u Z. Brzezinského, jedného z popredných teoretikov antikomunizmu. Brzezinski v článku uverejnenom v britskom denníku The Times dňa 17. septembra 1987 hovorí o ideologickom vákuu, ktoré vraj vzniklo alebo vzniká v socialistických krajinách a ktoré v budúcnosti údajne zaplní ideológia katolicizmu a nacionalizmu. Túto tézu môžeme odsúdiť ako nevedeckú fikciu. Bolo by však neodpustiteľnou chybou zostať iba pri tom a nepoložiť si otázku, či spomínané úsilie nemá čiastkový reálny základ. Či v uplynulých rokoch vplyvom nie vždy účinnej svetonázorovej výchovy nedošlo k určitému odcudzeniu niektorých vrstiev obyvateľstva /najmä mladej generácie/ marxisticko-leninskej ideológii. Výskum uskutočnený Ústavom pre výskum verejnej mienky pri FŠÚ koncom roku 1986 ukázal, že časť našej populácie je v menšej či väčšej miere ovplyvnená náboženstvom a vierou. V niektorých oblastiach našej krajiny /Slovensko, južná Morava/ sa výrazne zvyšuje aj sociálny tlak zo strany staršej generácie zameraný na mladých ľudí, na ich - hoci len vonkajšie - podriadenie sa náboženskému rituálu /krstiny, prijímanie, birmovanie, svadby/, teda na formovanie

iného ako vedeckého svetonázoru. To môže viesť k tomu, že mladý človek sa usiluje riešiť rozpornú situáciu svojho vedomia pomocou náboženskej viery...

Propaganda ideovodiverzných staníc zameraná na veriacich plne podporuje takéto vytváranie pocitov odcudzovania sa spoločnosti. Usiluje sa vytvárať pocity individuálnej a skupinovej izolácie, pretože "psychicky izolované individuum a skupina cítia neistotu", v dôsledku ktorej sú prístupnejší návrhom ideovodiverzných staníc.

Aj z tohto dôvodu už dlho venujú tieto stanice značnú pozornosť činnosti tzv. podzemnej alebo tajnej cirkvi, ktorej úlohou je iba splniť požiadavky Vatikánu, t.j. rozvíjať pastoračnú a evanjelizačnú činnosť mimo kostolov, v rodinách, kolektívoch mladých, nemocniciach, v továrňach, a to obídením podmienky štátneho súhlasu, čím sa dostáva - a o to v podstate ide - do opozície proti štátu. Tajnej cirkvi sa pripisuje funkcia obnoviteľa katolicizmu, najmä medzi intelektuálmi a mládežou. Ideovodiverzné stanice sa usilujú získavať aktivistov pre tieto nelegálne štruktúry okrem iného aj tvrdením, že ich činnosť zodpovedá Československom prijatým medzinárodným dokumentom /Deklarácia ľudských práv/, pápežským encyklikám a ústavným článkom o slobode vyznania občanov.

Zvyšujúce sa úsilie západnej propagandy a niektorých cirkevných predstaviteľov v ČSSR je zamerané na vyvolávanie konfrontácie medzi veriacimi, cirkvou a štátnou mocou, v rámci ktorej by malo dôjsť k zásadnej zmene štátnej cirkevnej politiky. Charakteristickou črtou konfrontácie je spájanie činnosti veriacich s programom tzv. občianskej opozície /Charta '77, Demokratická iniciatíva a i./. Vzhľadom na tlak ideovodiverzných centier nemožno vylúčiť ani ďalšie pokusy o zneužitie veriacich na vytvorenie zdania narastajúceho vplyvu náboženskej opozície.

Viktor Borský

Opravdivé svedectvo:

- Odhaľuje a potvrdzuje: činy, udalosti, pohnútky, zámery. Pomáha hľadať a zisťovať pravdu!
- Je verejné.
- Služí životu. Odkrýva a potvrdzuje pravdu, rozmnožuje poznanie, dáva istotu, orientuje iných, informuje, bráni poriadok, často zachraňuje obvineného.
- Je vyznanie, slobodné vyznanie pravdy z lásky k nej a z lásky k ľuďom a životu.
- Je nadosobné.
- Je rizikom. Svedčiť značí nielen vyjsť z ústrania, často tiež i usvedčovať a tak napomáhať spravodlivosť a zachraňovať iných.
- Je svedectvom človeka, ktorý je vedený svedomím.

/Poznámky z: J.Ch.K Zo života nádeje, kap. Svedectvo/

Slávnosť Povýšenia Kríža na Prešovskej Kalvárii.

Tak ako po iné roky, aj v tomto roku 24. septembra 1988 v sobotu a v nedeľu putovali veriaci z Prešova, z blízkeho a ďalekého okolia na Prešovskú Kalváriu, aby si tam spoločne uctili sviatok Povýšenia Kríža.

Program začal v sobotu večer o 19. hodine sv. omšou, ktorú celebraval kapl. Bugoš. Po nej nasledovala Krížová cesta, so sviečkovým sprievodom, ktorú viedol kapl. Šverha. Potom modlitba sv. ruženca, túto sa modlili Bohoslovci. Nasledovalo pásmo pobožností:

O 22.15 hod. grécko-katolícka mládež z Pečovskej Novej Vsi na tému: "O zmysle utrpenia, význam kríža". Tak ako v iných pútnických miestach počas Mariánskeho roka, ani teraz k sviatku úcty Povýšenia sv. Kríža, prešovská mládež sa nedala zahanbiť. Pripravila program slova a pesničiek na tému: "Hľadanie kríža na sídlisku, v ústave pre telesne postihnutých a v reštaurácii Družba."

O 24.00 hod. bola sv. omša, celebraval p. kapl. Šverha. Ten srdečne privítal veriacich, ktorí po celotýždňovej únavnej práci prišli a obetovali noc, aby vzdali úctu sv. Krížu. Touto sv. omšou nočný program bol ukončený.

Program v nedeľu:

O 8.00 hod. sv. omša - celebraval Dr. Jozef Šesták - kanonik prešovského dekanátu. Medzi omšami bol program mládeže. Slávnostná sv. omša bola o 11.00 hod. - celebraval ju d.p. Dudo, správca fary v Tulčíku.

Ako po iné roky, aj tento rok príchod veriacich na púť bol sťažený príslušníkmi VB, ktorí v okolí Kalvárie rozmiestnili nielen v hlavných, ale i v bočných uliciach dopravné značky Zákaz vjazdu všetkým motorovým vozidlám. Veriaci tieto značky plne rešpektovali, autá nechávali vo vzdialenejších uliciach a na Kalváriu prichádzali peši.

Na púť sa pripravovali nielen veriaci a mládež s programom, ale aj naši bratia odporci, ktorí nechýbali na žiadnej z takýchto pútí. V stredu zvolávali všetkých riaditeľov podnikov - téma: inštrukcie k odpútačím akciám, ktoré sa konali v sobotu a nedeľu v Prešove, na ktorých žiaci a študenti mali povinnú účasť. Účasť v kinách, športových podujatiach, na videodiskotékach bola zdarma. Žiakom bolo zakázané nosenie krížikov a ružencov na rukách. V sobotu aj v nedeľu bol povinný nástup žiakov do škôl. Na jednej škole triedna učiteľka skúmala medzi žiakmi, kde budú tráviť tento víkend. Jedna z opýtaných žiačok povedala, že u babky. Triedna učiteľka na overenie pravdivosti výpovede žiačky, nariaďovala jej spolužiakovi, aby v nedeľu skontroloval spolužiačku, či skutoč-

ne bola u babky cez víkend.

Vo štvrtok 22.septembra riaditeľ Prešovského OÚNZ MUDr. Jozef Lukáč zvolal gramiálnu poradu primárov všetkých oddelení. Títo dostali nariadenie prísnych kontrol po oddeleniach; kontrola účasti pracovníkov oÚNZ na slávnosti Povýšenia sv. Kríža. Zdravotné sestry, ktoré nosili krížiky a ružence na prstoch museli si ich dať dole. Sestry, ktoré sú vlažné vo viere, alebo neveriace, sa pýtali, čo sa bude diať, keď sa robia také odpúťavacie akcie. Ich názor bol, že hoci nechodia do kostola, teraz sa pôjdu pozrieť, čo sa tam bude robiť - a boli.

Pekne sa zachovali veriaci pacienti na ortopedickom oddelení, ktorí aspoň v duchu chceli byť spojení s tými, čo boli účastní na Kalvárii. Modlili sa spolu ruženec na izbe. Jeden z pacientov zo susednej izby to nahlásil primárovi oddelenia. Tento si dal zavolať prednostu oddelenia a vrchnú sestru. Prikázal im, aby urobili proti tomu opatrenia, lebo ináč prepustí celý personál.

Na konci slávnosti bolo poďakovanie všetkým účastníkom osláv Povýšenia sv. Kríža, s tou myšlienkou, že sme si znova mohli zamilovať sv. Kríž a tak ľahšie znášať bolesti, útrapy a prenasledovania, ktoré prežíva každý úprimne veriaci človek na Slovensku. Celá slávnosť sa zakončila Pápežskou hymnou, ktorá sa niesla ponad celý Prešov. Slávnosť sa zúčastnilo približne 25 tisíc veriacich.

List kardinála T o m á š k a biskupovi J.Ch. Korcovi

Praha-Hradčany 4.10.1988

Pokoj a Dobro!

Excelence, milý spolubratře!

Ďěkuji Vám vřele za opis Vašeho dopisu, který jste poslal p. prezidentovi.

Jsem Vám vděčný, že nám pomáháte hájit náboženskou svobodu a práva našich věřících. Kéž Vám Pán odplatí Vaši statečnost. Modlím se za Vás a upotřebím Vašich informací jako dokladu k další obhajobě.

V kněžském bratrství pozdravuje
a žehná

Fr. kard. Tomášek

arcibiskup pražský.

Naúnavnosť cirkevných tajomníkov

Cirkevní tajomníci sú neúnavní vo vyrábaní trestných činov a citovaní § 178 /o marení dozoru štátu nad cirkvou/. Niekoľko príkladov z posledných týždňov:

1/ Juraj Dubec z Kežmarku dostal od ONV z Popradu oznámenie, že sa dopúšťa trestného činu rozdávaním sv. prijímania v kostole. Vraj tým marí dozor štátu nad cirkvou. Miestny farár, z ktorého poverenia tento laik rozdáva sv. prijímanie, dostal od cirkevného tajomníka úradné upozornenie, že napomáha pri trestnom čine.

U občana ČSSR vyvoláva toto úradovanie útrpný úsmev. U veriacať fararosti to však vyvolalo pohoršenie a pobúrenie.

2/ Marián Prachár, farár v Ryknčiciach, okr. Zvolen, dostal na jeseň r. 1987 od ONV v Leviciach štátny súhlas na výpomoc slovenskou omšou v Hokovciach neďaleko kúpeľov Dudince. 13.9.1988 bez predchádzajúceho upozornenia dostal od ONV Levice list, ktorým sa mu odobrá štátny súhlas pre bohoslužby v Hokovciach. Úradný dôvod - sú vraj nežiadúce. Skutočný spočíval v tom, že na bohoslužby do Hokoviec chodievali aj pacienti z kúpeľov Dudince, a to je nežiadúce?! Pacienti to vycítili a protestovali proti nezákonnému zákazu.

3/ V Nitrianskom Pravne sa konala na sviatok Povýšenia sv. križa tradičná púť. MNV nariadol večer zavrieť kostol. Miestny farár zavrel iba zadný vchod, dvere do sakristie nechal otvorené. Dostal za to pokutu. Veriaci sú pobúrení, že MNV sa mieša do vecí, ktoré nestoja v jeho kompetencii. Správca kostola a veriaci majú právo chodiť do kostola kedy chcú.

4/ Ten istý farár v Nitrianskom Pravne neodovzdal zoznamy žiakov ZS na ONV, ktorí sa prihlásili na vyučovanie náboženstva. Nedovolili mu preto vyučovať náboženstvo na škole, robí to v kostole. Istá učiteľka sa nešetrne vyzvedala v 5. triede, kto chodí na náboženstvo. Veriaci sú citliví na takéto zásahy. Rodičia Aničky Zacharovej sa preto obrátili listom na prezidenta ČSSR Dr. Gustáva Husáka, v ktorom o.i. píšú, že "prihlasené deti chcú označovať v škole ako čierne ocy. Strašia ich, že nebudú môcť ďalej študovať... Prečo sa nášmu kňazovi v Nitrianskom Pravne vyrúbila pokuta za to, že sa celú noc modlil z príležitosti púte za dobro národa?... Či tieto zásahy i proti najmladším občanom našej vlasti sa majú považovať za perestrojku?... Modlíme sa za Vás, aby ste v Božom mene previedli aj u nás obnovu, ktorá prinesie rozkvet vlasti a pokoj, po ktorom všetci túžime."

Pri obnovení ČSR v máji 1945 z 12. miliónov obyvateľov bolo 9,5 milióna katolíkov. Cirkev tvorilo 13 diecéz. Mala 19 biskupov. V pas-torácii pôsobilo asi 6.000 diecéznych kňazov. Seminárov bolo trinásť a v nich 887 bohoslovcov. V ČSR bolo 258 mužských kláštorov s 2.000 rehoľnými kňazmi. Bolo tu 750 ženských kláštorov, v ktorých žilo 10.500 rehoľných sestier, ktoré pôsobili v nemocniciach, v sirotin-coch i v školách. V ČSR jestvovali mnohé katolícke inštitúcie ako cha-rita, Spolok sv. Vojtecha, združenia mládeže, mužov, žien. Ďalej tu boli cirkevné školy až po gymnáziá so stáročnou tradíciou. Boli tu vydavateľstvá kníh, len na Slovensku do 40 časopisov...

Najdôstojnejší Otec kardinál,

z rôznych prameňov sme sa dozvedeli, že pred šaštínskou púťou 17. septembra t.r. bol v Bratislave príslušníkmi Štátnej bezpečnosti násilne zadržávaný na verejnom priestranstve o. biskup Ján Chrysostom Korec.

Je to smutná skutočnosť.

Ako kňazi si uvedomujeme závažnosť tohto činu: je to inzultácia biskupa - nástupcu apoštolov. Cirkev takýto akt násillia kvalifikuje ako veľmi vážny priestupok a vinníkov trestá ťažkým cirkevným trestom. Násilníci to neberú na vedomie, ale ide o závažnosť skutku - je to čosi neslýchané!

Vtiera sa otázka: ak toto urobia s biskupom, ktorý je známy v Európe, ba aj mimo nej, čo si potom dovoľia s jednoduchými kňazmi a veriacimi? Nepohodlní sa hrubým, brachiálnym spôsobom eliminujú.

Ako občania ČSSR chtiac-nechtiac sa pýtame: nachádza sa naša Republika v Európe, patrí medzi civilizované štáty, patríme my, príslušníci nášho národa medzi kultúrnych ľudí, keď sa toto medzi nami stane?

Platí u nás Deklarácia o všeobecných ľudských právach, Helsinské dokumenty, články Ústavy o slobode pohybu, pobytu a slobodnej výmene názorov?

V akej dobe, v akých časoch žijeme? To nie je prejav demokracie, glasnosti a prestavby spoločnosti. Týmto a podobnými činmi veľmi sa škodí menu našej vlasti a strácame dôveru voči zákonom a nariadeným vrchnostiam.

Týmto prejavujeme svoju solidárnosť s otcom biskupom Jánom Chr. Korcom, svoju úctu a jednotu s biskupom a jeho službou a vyjadrujeme svoj nesúhlas s takými a podobnými praktikami.

Pochválený buď Ježiš Kristus!

Košice 19. októbra 1988

Podpisy kňazov

Otec biskup,

so súhlasom sledujeme Vaše nekompromisné postoje pri presadzovaní a obrane záujmov Cirkvi aj jednotlivých veriacich na Slovensku. Tým ste sa vskutku stali duchovným vodcom všetkých nás. Uznávame to a sme Vám za to povďační.

Obrazne povedané, zatiaľ ešte žijeme v krutej zime plnej krívd, zánávania a všemožného utrpenia pre tých, ktorým ležia na srdci Božie záujmy. Ale už aj my vidíme radostné znamenia prichádzajúcej jari; pre jej skorý príchod robíme, čo je v našich silách, oživovaných silnejúcim vanutím Svätého Ducha.

Myslíme si, že by bolo účelné založiť podporný fond, z ktorého by sa mohlo finančne vypomáhať všetkým, ktorí boli pre svedectvo viery postihnutí pokutami alebo aj väzením.

Otec biskup, toľko sme Vám chceli povedať a navyše Vás ubezpečiť, že Vaše úsilie podporujeme v jednote myslí. Odporúčame Vás do ochrany Najsvätejšej Trojice a Nepoškvrnenej Panny, ktorej sme sa osobitne zasvatili.

V Banskej Bystrici na slávnosť Všetkých svätých 1988.

Pokračovanie Bratislavského Veľkého piatku.

Dňa 10.10.1988 mali súdiť a odsúdiť Ľudku Heribanovú za účasť na manifestácii. Pretože bolo niečo po pol tretej, nebol problém dostať sa do Justičného paláca pred sien č. 129, kde sa malo konať pojednávanie. Ľudí postupne pribúdalo, až zaplnili celú chodbu. Prišla i Ľudka s rodičmi a bratmi. Presne o 15 hod. zamestnankvna súdu nalepila na dvere oznam: JUDr. Jamrich má pojednávanie v sieni č. 18. Všetci sme sa cítili zaskočení, pretože už bol čas pojednávania. Začali sme postupne premiestňovať dole na prizemie a najprv hľadať v tom labrynte chodieb č. 18. Všade po chodbách stáli príslušníci VB v uniformách i v civile. Používali kamery a fotoaparáty. Než obavy, že sien bude už plná sa potvrdili. Pri dverách stáli príslušníci a nikoho nepustili dnu - pretože gála je už plná. Ozývali sa otázkv: A kto je tam? Kým je naplnená sien?. Vpustili len Ľudku a po pár minútach i mamu. Otec a bratia sa márne dožadovali vstupu. Začali sme sa modliť Zdravas Mária. Nervózny príslušník v civile začal chodiť uličkou, ktorú si orgánv VB vynútili zachovávať, a vyzýval Ľudí slovami: Zachovajte ticho, nerušte pojednávanie, toto sem nepatrí, stále dokola. Vidiac, že si ho nikto nevšima, odišiel niekde dozadu. Z chodby všli prísl. VB v uniformách, jeden z ampliónom a ten nás v mene zákona vyzýval rozísť sa, lebo používajú prostriedky. Tie prostriedky sme všetci počuli štekáť. Nechceli sme robiť nič protizákonné a tak sme sa začali rozchádzať smerom von, za neprestajného fotografovania, ale i s modlitbou Zdravas na perách. Vonku sa k nám pripojili Ľudia, ktorí sa dnu nedostali. Asi o 15,20h. vyšla Ľudka s mamou a oznámila, že pojednávanie odročili na 17.10.88 o 16 hod. pretože sa nedostavil svedok. Ozvalo sa mohútne skandovanie a tieskanie: "Nech žije Ľudka, nech žije Ľudka" a pieseň O Mária bolesťavá ... A potom to začalo - vtrhli medzi nás príslušníci VB a začali brať Ľudí. Dna jeden doslova schmatol, ťahal za sebou, potom sácal so slovami: Poďte, šlajte, šlajte! Odovzdal ma Ďalšiemu a on sa vrátil pre ďalšiu korisť. Vonku nás už čakalo auto - žltý Anton. Jednému mladíkovi robili osobnú prehliadku - musel byť opretý o stenu, ruky hore, všetko mu vyhadzovali z vreciek n zem a nešetrne s ním zaobchádzali. Paradoxne bolo, keď nevedeli otvoriť vlastné auto, ktoré nás malo pohltiť. Bolo nás 7, po nejakej dobe naložili ešte 3 dievčatá. Zavreli nás do auta, vnútri sa nevetralo a nedalo dobre dýchať. Bol medzi nami i pán Heriban, Ľudkyn otec. Pri zadnom vchode pri Dvoch levov nás už čakali príslušníci v maskáčoch, pleksisklove chrániče na tvári, biele prilby, obučky a psi. Boli sme asi veľmi nebezpeční. Ďalší nás viedli po chodbe, potom na 3 posch., tam nevedeli čo s nami, pýtali sa, zase nás viedli inou chodbou dole a zase hore, až konečne vedeli - konečná zastávka bola: Oddelenie kriminalistiky. Všade samé mreže, na každej chodbe strážil príslušník VB. Na tej "našej" bol pomerne mladý muž, ktorý sa prechádzal s putami v rukách a provokačne sa s nimi pohrával. Kázali nám stať v určitých vzdialenostiach od seba, oprieť sa o stenu a nerozprávať sa medzi sebou. Všetci desiat i sme si boli veľmi blízki. Potom nás postupne volali do jednej kancelárie. Otázkv zneli: meno, bydlisko, zamestnanie, stav, rodičia. Nič viac. Jeden pán z "nás" sa zasmial: Akí sú galantní, dávajú prednosť ženám". Pokiaľ sa dalo, modlili sme sa ruženec potichučky aspon traja. Pociťovala som veľkú dôveru a ďakujem všetkým, ktorí sa za nás modlili, pretože v takej situácii človek nie je schopný sústredenej modlitby. Dovolili nám posadiť sa. Potom nasledovali výsluchy, prevádzané vo viacerých miestnostiach. Pán Heriban sa dožadoval prepustenia, pretože ho čaka manželka, ktorá je po operácii a on má kľúče od auta. Odbili ho slovami: "Však ona počká, bude si myslieť, že ste išli na pivo" Bol s nami ešte jeden pán, ktorý ku nám nepatril. Chodil po chodbe. Náš strážca ho stále upozorňoval, že má byť na jednom mieste. Jeden príslušník v civile to videl a povedal mu: Po jednom upozornení použiť obušk".

Iste im to nerobí žiadne problém. Napadlo ma, že možno práve na tejto chodbe stáli opretí o stenu účastníci tichej manifestácie a boli bití obuškami... Pri výsluchu sa pýtali, prečo som tam bola, s kým, ako som sa o tom dozvedela, či som niekoho poznala, či viem o aký proces išlo, či poznám Ľudku, či som bola dnes v práci atď. Po prečítaní protokolu som sa tesne pod meno podpísala. Potom zase nekonečné čakanie. Ozvalo sa moje meno a podte so mnou. V sprievode príslušníka som sa išla fotografovať. A zase otázky: výška, farba očí, či mám na tele tetovanie, jazvy. Pýtala som sa, kedy mi dajú fotky. Fotograf povedal: Možno bude vo Večerníku, a zase čakanie... Prišla matka 14 r. dievčata a dožadovala sa jej prepustenia, že sa má ešte učiť. Dostala odpoveď: Mala sa doma učiť a neísť na súd". Dievča sa rozbehlo k matke, ale v strede chodby ju zahnali na svoje miesto. Matke dali stoličku pred dvere oddelenia s tým, že má čakať. Potom postupne nasledovalo prepúšťanie. Dojalo ma veľkodušné gesto jednej panej, ktorá vytiahla z tašky čokoládu a všetkým nás ponúkala. Musím priznať, že som od rána nič nejedla a veľmi dobre mi to padlo. Nech jej to Pán Boh odplatí!

Myslím, že všetci sme konali podľa hlbokého presvedčenia svojej viery. Na vlastnej osobe každý z nás mal tú česť poznať našu justíciu a jej moc.

"Ak vás svst nenávidí, vedzte, že mňa nenávidel skôr ako vás! Keby ste boli z tohto sveta, svet by miloval, čo je jeho, ale že ste nie z tohto sveta, ale že ja som si vás vyvolil zo sveta, preto vás svet nenávidí." /Ján,15,18/.

A ja sa pýtam z úprimného srdca: Prečo sa toľkí katolíci boja verejne vyznávať svoju vieru? Čoho sa obávajú? Boja sa, že bude narušený ich pokojný a pohodlný život? Prečo sa boja obetovať niečo za našu slovenskú cirkev?! Prečo ~~sa~~ mnohí nechcú vidieť násilnosti, ktoré sa páchajú na nevinných, a vedome si zakrývajú oči? Veď ak trpí jeden úd cirkvi, postihnutá je cirkev celá! Prečo mnohí z nás žijú životom uzatvoreným "nerušte moje kruhy"? My sme dobrí kresťania, my sa spolu modlíme a to stačí. ? Prečo im to stačí?! Prečo každý vidí na prvom mieste len seba ??? ...

Dominik Tatarka mládeži

V auguste poskytol slovenský spisovateľ Dominik Tatarka rozhovor, v ktorom hovoril o svojej tvorbe a svojom živote. Záverom hovoril o mládeži, ktorej adresoval toto posolstvo:

Čo by ste odkázali mládeži ako človek, ktorý neznáša farizejov a figurovcov? - "To najvznešenejšie, to je sloboda. Sloboda je zároveň náš najvnutornejší hlas."

Myslíte si, že existuje nejaký súčasný optimizmus? Teraz, v československej spoločnosti v súvislosti s posledným vývojom: Nádeje tu už boli predtým, nádeje zanikli. Sú nové nádeje? "

- "Ja vidím túto nádej najzreteľnejšie v takej opravdivej cirkvi svätej. Naozaj, keď mladí ľudia sa nechcú prehrešiť proti svojmu svedomiu. Myslím si, že na tejto ceste je naša nádej."

Seatričky so štátnym súhlasom ?

29.6.1988 sa v Báci konalo stretnutie provinciálnych predstaviteľov slovenských ženských reholí s Dr. Jurkovským z ministerstva kultúry, riaditeľom charity Štefanom Opálkom, s Mons. Jánom Čížikom a rožňavským kapitulárnym vikárom Tiborom Spišákom. Jurkovský im oznámil, že od 1.8. sa povoľuje prijímanie nových kandidátok do tých reholí, ktoré vykonávajú služby v charitných domovoch a na biskupských úradoch. Nehovoril o žiadnych podmienkach, pripomenul len, že sa nesmie prekročiť počet systemizovaných miest.

Po stretnutí sa provinciálky prostredníctvom Charity dohodli s ministerstvom na asi 230 kandidátkach pre všetky kongregácie. Námetník ministra kultúry Máčovský sa po obdržaní menného zoznamu v liste z 12.8. vyjadril: "Perspektívne nahlásené údaje o počte potrebných pracovných síl považujeme za nezáväznú, predbežnú a veľmi orientačnú." Zakončil vetou: "Ku každému obsadzovaniu mimo teraz stanovený počet pre jednotlivé kongregácie bude nutný predchádzajúci súhlas nášho Sekretariátu, ktorý bude posudzovať každý prípad jednotlivito".

O mesiac neskôr vydal Sekretariát pre veci cirkevné 1.9.1988 dokument č. 6348/1988/15 K prijímaniu nových členiek do ženských reholných kolektívov SSR. V pokyne sa o.i. hovorí, že "prijímanie každej novej členky do reholnej spoločnosti sa realizuje výlučne na návrh Ústrednej charity na Slovensku po predchádzajúcom štátnom súhlase Sekretariátu vlády SSR pre veci cirkevné".

Predstavené zarazilo, že pokyn nebol adresovaný im, ale Charite. Sekretariát vlády dal tým najavo, že provinciálky resp. rehole nepovažuje za partnera.

Predstavené sa preto písomne obrátili na Generálnu prokuratúru SSR so žiadosťou o preskúmanie zákonnosti pokynov Sekretariátu. Napísali list aj na ministerstvo kultúry, v ktorom sa ohradili proti niektorým bodom pokynov, najmä proti požiadavke štátneho súhlasu. Týmto sa podľa predstavených narúša stáročná tradícia rádov o prijímaní nových členiek. Kópiu listu poslali na vedomie Štátnemu sekretariátu do Vatikánu.

Vincenta Máčovského sa to veľmi dotklo a odkázal im, že bod o štátnom súhlase sa do vládneho pokynu zo septembra dostal omylom a pozval predstavené na nové stretnutie.

Kultúrne poklady Veľkej Moravy... Prvé písomné dokumenty našich dejín, ich literárne bohatstvo... "Tieto drahocennosti nie sú docenené" - napísali v Liter. týždenníku 7/88 - a pokračovali: "Kedy však objavíme, ubránime a naozaj si za svoje vezmeme naše poklady, kedy sa dostanú do života, škôl, rodín, celej spoločnosti? Hrdá a zodpovedne, Zhysterizované, zakliata škola? Za vlasy pritiahnuté, necitlivé kultúrna "osveta"?... Naučí láske k vlastnému národu... Tam všade je naša piera, naša neodpuštitelná hanba... Máme skvelú minulosť, nech si na ňu plujú ignoranti a krátkozrakí poskokovia chvíle, no žijeme ako poslední z posledných. Nevážime si tie zázračnosti, mohutnosti, čo nám naň králi, kniežatá, veľkí umelci a náš ľud dali do vena..."

To všetko sú samozrejmosti, ktoré podľa autora "dávno už mali byť v učebniciach, knižkách a filmoch, mali by prosté pulzovať a kvíliť... Znesvätilo sa už všetko, čo sa len dalo... Pri čítaní prameňov - mali byť už dávno vydané vo vysokých nákladoch, na polici v každej rodine! ... nájdeme nepreberné množstvo zlatých zrn... ukryté tajomstvo predkov, ich odkaz... naše slová, názvy dedín, potokov, riek či miest... priam do špiku idúce piesne, príslovia...

Časopis Publik-Forum 6. nov. 1987 priniesol článok "Katolíci na Slovensku: Pomocný robotník a arcipastier."

V pohľade zvonka sa rozpoloženie Cirkvi v Československu javí dezolátne. Na biskupskej synode v Ríme bola zastúpená len 89-ročným pražským kardinálom Tomáškom. Mladším delegátom synody nedovolil štát vycestovať. Už štyridsať rokov prekáža štát menovať biskupov. V päťdesiatych rokoch vymenoval preto pápež tajných arcipastierov. Jeden z nich, roku 1951 vysvätený slovenský biskup Ján Korec, biskup z Bratislavy, umožnil v októbri pre Publik-Forum rozhovor, ktorý tu predkladáme vo forme správy.

Náboženstvo a predtým "umierajúca Cirkev" znova povstala medzi mládežou s nečakanou vitalitou. Dnes prenikli základné skupiny podzemnej Cirkvi i do poslednej slovenskej obce. Náboženské prebudenie pretrháva pritom nacionálne hranice. Medzi pútnikmi, ktorých počet dosahuje až 200 tisíc, sú robotníci, žiaci, študenti. A sú to čechoslováci, Poliaci, Maďari, ktorí tu spoločne kráčajú k pútnickému miestu.

Nenápadne sa v tomto množstve pohybuje, ako mnohí iní jeho duchovní spolubratia, symbolická postava tejto Cirkvi: Jezuita a "tajný" biskup Ján Korec. Už 36 rokov, z toho osem rokov vo väzení, vykonáva svoj úrad. Korec, ktorý bol až do svojho dôchodku pomocným robotníkom, je až do dnešného dňa pod štátnym dozorom.

Korec hovorí o sebe radšej ako o "neoficiálnom" biskupovi, pretože je všeobecne tak známy a hľadá i nachádza u neho radu tak mnoho ľudí, že jeho existenciu slovo "tajný" výstižne nevyjadruje. Samozrejme, aj štát je ustavične pozorný: Nápadní nenápadní v okruhu bývania, 23 predvolaní na štátnu políciu, zatváranie angažovaných katolíckych mladých ľudí pripomínajú stále extrémne nábožensky nepriateľskú prax ČSSR.

Podľa Korca sa táto núdza Cirkvi premenila na jej požehnanie. On sám, aby ho nemohli vydierať, držal sa vedome na najnižšom sociálnom stupni robotníka. Keďže stále pracoval na základni s jednoduchými ľuďmi, nikdy nebol izolovaný od života. Ilúziám sa pomocný robotník a biskup Ján Korec nikdy neoddával.

Táto práca na základni, spojená s dodnes trvajúcim tlakom represívneho a proticirkevne postupujúceho štátneho aparátu, umožnila vyrásť celkom novej ľudovej cirkvi. Lepšie: Až na týchto základoch povstala z historicky zataženej tradicionálnej ľudovej cirkvi, určenej na odumretie, vitálna cirkev národa. Biskup Korec je dnes jej všeobecne uznanou duchovnou hlavou. Výraz "otec", ktorým ho oslovujú, tiež ukazuje, v akom rozsahu jemu osobne pripisujú zo všetkých strán podiel na znovuzrození

cirkvi. Keď po druhej svetovej vojne panujúca KS zatlačila do illegality stále viac oblastí a úradných predstaviteľov cirkvi, zasievalo sa semeno viery do fabrík, do nových obytných štvrtí, univerzít a kasární. Dnes je ovocie tejto pastorácie viditeľné.

Nebolo by pritom korektné robiť ostrý rozdiel medzi oficiálnou, štátom trpenou a usmernovanou cirkvou, a medzi cirkvou neoficiálnou. Proti tomuto obrazu, rozširovanému práve na Západe mnohými obrancami prenasledovanej cirkvi na Východe, sa biskup Korec energicky stavia.

Vplyv režimu oddaného kňazského združenia "Pacem in terris" je podľa Korca malý. V tomto čase je na Slovensku najviac ak 20 duchovných pre "Pacem in terris" aktívnych. Prevažná časť kňazov stojí verne pri Ríme a plní obetavo svoju službu. Práve mladí kňazi odmietajú so systémom spolupracovať. Biskup Korec obraňuje mladých bohoslovcov a kňazov, ktorí vychádzajú zo seminára v Bratislave. Seminár je beznádejne preplnený, hoci štátne obmedzenia nedovoľujú ani zďaleka prijať všetkých uchádzačov. Uchádzači sú vystavení pokusom tajnej polície získať ich za spolupracovníkov, a sú vystavení aj agitácii profesorov, oddaných režimu. Profesormi v seminári môžu byť len aktívni spolupracovníci štátnej moci. Štyridsať rokov duchovného sobáša so štátnou mocou a k tomu izolácia od sveta, viedli okrem toho v seminári k vedeckým deficitom.

Biskupovi Korcovi je táto problematika známa. Napriek všetkým týmto prekážkam jeho rezumé je poznačené radosťou a vďačnosťou: Nikdy predtým nemalo Slovensko toľko tak dobrých kňazov, rehoľníkov a rehoľných sestier ako dnes. Ich neúnavná práca a ich svedectvo o Cirkvi prispeli podstatne k náboženskému prelomu a rozkvetu. S úsmevom hovorí biskup o jednom svojom vypočúvaní na tajnej polícii. Vyčítali mu, že škodlivo vplyva na seminár. Korec: "Úbohí profesori, úbohé ministerstvo, úbohá polícia, ak jeden jednoduchý pomocný robotník, ktorý nikdy neprekročil prah seminára, je silnejší než oni!"

Aktívni laici sú dnes v slovenskej cirkvi omnoho viac než len náhodní pomocníci. Sú životne dôležití pre všetky oblasti cirkevného života. Nemožno si ich odmyslieť od apoštolátu, náboženskej výchovy, ani charity. Ženy i muži sú rovnako aktívni záchrancovia v celospoločenskej kríze zmyslu života.

Podľa Korca socialistická náboženská politika v celom východnom bloku zlyhala. Snahou vziať národom náboženstvo sa urobil pokus pozbať ich identity. Prvú generáciu sa ešte podarilo novými posolstvami spásy pomýliť. Zoči-voči reálnosocialistickej praxi došlo však dnes

k veľkému vytriezveniu. Dá sa konštatovať hľadanie pevného základu morálky a hodnôt. Biskup Korec vidí v stroskotaní štátnej ideológie dôvod všeobecnej depresie a zjavy spoločenského rozpadu. Neodvisle od jeho motívov treba preto podporovať sovietskeho vodcu Gorbačova pri všetkých jeho reformných snahách, ktoré vracajú človekovi opäť jeho individuálnu dôstojnosť a menším národom znova ich samourčenie.

Proces náboženskej obrody je - podľa biskupa Korca - viditeľný na preplnených kostoloch, na masovom vzraste účastníkov oživených púťí, čo aj jeho samého prekvapuje, ďalej na hlade po duchovnom spoločensťve a náboženskom rozhovore, čítaní a vzdelávaní. Tento hlad sa usilujú utíšiť. Ešte nikdy nemalo Slovensko toľko dobrých náboženských kníh ako dnes v podzemných spisoch samizdatu. Aj biskup napísal o svojich skúsenostiach a názoroch.

Dnes je situácia taká: Len čo sa niekto začne pýtať, a to sa deje u mládeže vo veku 13-14 rokov, už je tu laik, priateľ alebo priateľka, kolega alebo kolegovia, ktorí pozvú tohto človeka do spoločensťiev, na bohoslužbu, na duchovný Camping alebo na púť. Korec: Tam ľudia dostanú odpovede, ktoré uspokojujú nielen rozum, lež i hlboké emocionálne túžby.

Jeho najväčšou pastorálnou záležitosťou a zároveň najväčším problémom, tak biskup Korec, je jednota Cirkvi, aj jednota s Rímom. Tu vidí biskup Korec v zmysle svojho zvoleného hesla "Aby všetci jedno boli" svoju úlohu. Biskup Korec nedáva prednosť nijakej konkrétnej spirituaľite. Jedinou mierou mu je ochota k jednote "jednej, svätej, katolíckej a apoštolskej Cirkvi." Až dodnes sa podarilo túto jednotu znova prebudenej cirkvi na Slovensku udržať.

Podstatný podiel má na tomto podujatí charizmatický robotnícky biskup Ján Korec. Fakticky izolovanému od svetovej Cirkvi, podarila sa mu imponujúca nová misia uprostred tradičnej miestnej cirkvi, a to za najťažších podmienok. Nie vždy bol pritom Rím krajne nápomocný. Práve teologická izolácia od západných vývojov je pri rozhovore s biskupom Korcom zreteľná. No v tejto situácii zlyháva naša západná schéma "napravo-naľavo". Problémy slovenských veriacich sú existenciálne. Na to reagujú veriaci hlbokou špiritualitou, silou, ktorá vychádza zo srdca. V rozhovore s Korcom sa vynára mimovoľne slovo o "viere, ktorá môže prenášať hory" a o Bohu, s ktorým môže človek preskočiť múry väzenia.

Biskup Korec pôsobí svojou životnou praxou. Tá presvedča. ňou stelesňuje uprostred represie Československa vitálny a budúcnosť naznačujúci obraz Cirkvi: Cirkev, ktorá zdola, od nepriviligovaného božieho ľudu preniká spoločensťvo. Bezmocná sa stáva silne účinnou.

Ako vošiel 28. október 1988 do dejín?

Nezávislé občianské iniciatívy pred niekoľkými týždňami žiadali, aby 28.10. bol štátnym sviatkom /deň vzniku ČSR/. Zároveň oznámili, že 28.10. sa budú konať zhromaždenia občanov, ktorí si chcú pripomenúť vyhlásenie nezávislosti Československa.

V štvrtok boli zadržaní viacerí občania v ČSSR. Veriaci katolíci z Bratislavy vyzvali katolíkov na Slovensku, aby sa modlili 28.10. od 15. do 17. hod, čím vyjadrili solidaritu zhromaždeným v Prahe.

V Prahe sa zišlo celkovo vyše 10 tisíc občanov. Do hodiny bolo zhromaždenie rozohnané políciou za použitia vodných diel, slzného plynu, ba dokonca obrnených transportérov. V Brne sa zišlo asi 300 ľudí, ktorí boli tiež rozohnaní.

Celkovo bolo zadržaných vyše 100 osôb. Voči niektorým sa zahájilo trestné stíhanie. Od 27.10. bolo vykonaných aspoň 23 domových prehliadok.

Spisovateľka Hana Ponická ostro odsúdila zásahy bezpečnosti proti účastníkom nezávislých osláv 70. výročia vzniku ČSR v Prahe a zásahy v Bratislave:

"Som nesmierne rozrušená... Táto brutalita dosahuje taký vrchol, že tomu už vôbec nerozumiem. Však som prežila všeličo za vojny, ale to bola vojna. Ale toto sa robí verejne!"

O svedectve zaistených sa Ponická vyjadrila nasledovne: "Viete, keď človek cíti zodpovednosť za to, čo sa dnes deje, tak sa neuhýba. Zaistili ich preto, že predstavujú silu, ktorá usvedčuje zlo, ktoré sa páše aj verejne. Táto sila sa nebojí usvedčovať. A také sila je veľmi nebezpečná, pretože má veľký morálny kredit."

Hana Ponická sa v súvislosti so zásahom bezpečnosti v Prahe vrátila k podobnému zásahu z konca marca počas pokojnej náboženskej manifestácie občanov na Hviezdoslavovom námestí v Bratislave, ktorej bola náhodne svedkom: "Náhodou som sa aj tam dostala. Policajti ma nepustili k autobusom a zatlačili nás do tých uličiek, bola som svedkom tak na dva-tri kroky. Videla som ako bili tie deti. Naozaj nič nerobili, len sviečky držali v rukách a modlili sa. Ako ich natískali do tých... No tak som to videla!"

Tvrde zásahy bezpečnosti vyvolali živý ohlas i v talianskej tlači. Milánsky denník Il Giornale z 29.10. uviedol i fotografiu kard. Tomáška. Denník cituje jeho slova: "Cítíme potrebu podstatných zmien, ale vláda nie je ani najmenej naklonená ich uskutočniť... Naša spoločnosť sa priam dusí pod tvrdými zásahmi tajnej polície a jej dozoru. Ľudia nesmú urobiť bez úradného povolenia ani najmenší krok. Ak sa im podarí predať len niečo dosiahnuť, ostane im to na celý život ako biľaga a znak diskriminácie. Vo vzduchu priam cítiť napätie. Chýba nám sloboda."

Vo Viedni na konferencii o bezpečnosti a spolupráci v Európe bola 1.11. ostrá výmena názorov ohľadom zásahu československých úradov proti zhromaždeniu občanov pri príležitosti dňa nezávislosti. Vedúci holandskej delegácie kritizoval ČSSR za to, že upiera svojim občanom slobodne sa vyjadrovať. Vedúci československej delegácie Doležel sa vyjadril, že "československé úrady museli pristúpiť k týmto krokom, pretože zhromaždenie bolo ilegálne..." Vedúci kanadskej a americkej delegácie vyslovili pochybnosti o popise udalosti veľvyslanca Doležela a uviedli, že jeho popis napr. neposkytol žiadne informácie o tom, prečo boli československí občania zatknutí a čoho sa vlastne dopustili.

LIST ŠÉFREDAKTOROVI "Mladých rozletov"

Pán šéfredaktor Kasalovský!

Vo svojom časopise Mladé rozlety č. 41/88 z 11. októbra 1988 ste uverejnili na dvoch stranách reportáž z púte v Šaštíne, ktorá sa konala 17. septembra na záver Mariánskeho roka. Zachytili ste slová gymnazistiek, že "žijeme v nekresťanskej spoločnosti", sledovali ste mladých chlapcov a dievčatá so spacákmi a vakmi, páčilo sa Vám ticho a poriadok, nebol tam nijaký alkohol, fajčiarov ste mohli "spočítať na prstoch jednej ruky". Napísali ste, že mladí sa "čudovali, prečo MR prišli na púť, ale zhovárať sa s nami, to sa im nepozdávalo." Chlapec, ktorému ste sa prihovorili, vyhýbal odpovedi na Vašu otázku, "či a aká je u nás náboženská sloboda". 19-ročnému vodičovi, 25-ročnej predavačke a 30-ročnému technikovi "nebolo akosi po vôli, že prvoradá je poslúchať zákony a všetko to, čo sa odvíja od autority štátu". Inak podľa Vás mladí "spievali nádherne - piesne nábožné i mierové", čo Vás viedlo k zhovievavému výroku: "Sme tolerantní voči náboženskému presvečeniu". Nepáčilo sa Vám však skandovanie požiadaviek: "My chceme sv. Otca, my chceme biskupov, my chceme slobodu"... A vyslovili ste údiv nad tým, že by 500 mladých "bolo pre nás ostatných určujúcich"...

K tomuto všetkému niekoľko poznámok. Už zdržanlivosť tých mladých ľudí Vám mohla naznačiť stav slobody náboženstva u nás. Nie podľa znenia Ústavy, na ktorú sa odvolávate, lež podľa praxe, ktorá overuje teóriu - tí mladí sa Vás báli. Vaša otázka, či 500 mladých ľudí "môže byť určujúcich", je iste zaujímavá. Ale iní účastníci púte v Šaštíne hovorili, že v tom kruhu ich bolo dobrých tisíc. A spolu s nimi ich bolo v Šaštíne okolo 60 tisíc... A v Nitre ich bolo predtým viac než sto tisíc. V Levoči bolo v júli do 250 tisíc pútnikov, v Gaboltove, v Lutyni a inde ďalších 100 až 200 tisíc. To už nie je ani v národe, ani v štáte zanedbateľná veľičina! Najmä keď myslíme na to, že tie isté požiadavky mladých priamo podpísalo u nás viac než pol milióna ľudí...

Na Vašej reportáži ma však najviac zaujalo to, čo ste si nechali ako zlatý klínc na záver. Napísali ste: "Na záver ponúkam myšlienku známeho amerického spisovateľa, ktoré som si dosť dávno poznamenal." A potom ste sa rozpísali o tom, čo Mark Twain vraj niekde uviedol "o bohovi Jahve" - že "všetky jeho skutky... svedčia o jeho zlomyseľ-

nosti... malichernosti, krutosti", že "nerobí nič iné, len trestá, len trestá", že je "odpornou bytosťou" a že popri ňom "aj Nero je anjel čistoty a dokonalosti"...

Bolo by sa žiadalo ponajprv to, aby ste v takej vážnej veci uviedli, kde tieto slová Mark Twain napísal, či to boli jeho osobné postoje, alebo či ich vložil do úst nejakému hulvátovi pri škriepke v krčme. Parafráza, s ktorou sa zrejme stotožňujete, svedčí o tom, že ste Starý a Nový zákon naozaj iba "prelúskali", asi úchytkom, plytko a nedôsledne. Ja by som sa tak neopovážil čítať a najmä hodnotiť ani Odyseu. Vy ako doktor filozofie iste viete niečo o dávných historických textoch, o dobovej kultúre, o textovej a literárnej kritike. Pozrite si Turčányho preklad Božskej komédie - koľko stoviek poznámok je tam pre pochopenie textu! A Nový zákon je o dobrých 1.000, Starý zákon o 2.000 rokov starší než básne Danteho! Odborníci vedia niečo aj o postupnom rozvoji náboženského chápania. Ani medicína nemala pred štyritisíc rokmi EKG a röntgen. A že všetky /! / skutky Jahveho svedčia o jeho krutosti? Poznáte Vy žalmy a vďačnosť i oddanosť ľudu Izraela v nich vyslovenú? A keď ide o tresty, viete, čím je ľudská reč, čo je to odkézanosť na ľudské slovo, na ľudskú skúsenosť, na antropomorfizmy, ktorým sa ani pri popise duchovných skutočností nedá vyhnúť, takže aj pisateľ Písma hovoril o "božom hneve" a o "božích trestoch"?

Vy ste sa stotožnili s tvrdením, že Boh je zlomyseľný, krutý a malicherný, že je horší ako Nero... Také rúhanie v slovenských dejinách asi ešte ani nezaznelo. Ako kultúrne sa vyslovovali o Bohu už pred tisícro rokmi Vaši a moji duchovní Otcovia na začiatku našich národných dejín! Čítali ste "Život Konštantína-Cyrila"? Ako ľudsky dôstojne znejú slová, ktoré povedal krátko pred svojou smrťou roku 869! "Keď sa priblížila hodina prijať pokoj a presídlit' do večných príbytkov, pozdvihol svoje ruky k Bohu a modlil sa...: Pane, Bože môj, ktorý si všetky ... netelesné sily stvoril, nebo si vystrel a zem založil a všetko jestvujúce z nebytia v bytie priviedol..." - To bola kultúrna osobnosť prvého rádu! Aj po tisíc rokoch si Konštantína-Cyrila ctí Európa a svet. Vy, pán šéfredaktor Kasalovský, ste našim mladým chlapcom a dievčatám ponúkli roku 1988 rúhanie, a to veľmi nízkej úrovne...

No najtuhšie zaucho ste pri všetkej svojej proklamovanej tolerantnosti dali všetkým mŕtvym i živým veriacim až slovami o Ježišovi Kristovi! Zaucho Cyrilovi i Metodovi, Trnavskej 130-ročnej univerzite, slovenským vzdelancom Bernolákovi i Hollému, Moyzesovi i Kuzmánymu,

Štúrovi, Vajanskému, Hviezdoslavovi i Kukučínovi, ale i Ľ. Fullovi, V. Hložníkovi a mnohým ďalším až po slovenského kardinála Tomka. Napísali ste totiž znova parafrázou Marka Twaina pár slov aj "o bohovi novozákonnom". Napísali ste, že "Boh Starého zákona je síce strašnou a odpornou bytosťou", ale že je hoden "oveľa väčšej úcty" ako Kristus ... A uviedli ste aj dôvod: "Nič v histórii, dokonca v celej histórii, sa ani zďaleka nemôže zverskou krutosťou porovnať vynájdeniu pekla". - A Vy osobne ste k tomu dodali, že Kristus sa "vyznačuje takými vlastnosťami, ako je pokrytectvo, medzi jeho slovom a skutkami".

Pán šéfredaktor Kasalovský! Ešte aj Voltaire, ktorý bol vo vyjadrovaní človekom bez zábran, cítil pred osobou Kristovou akúsi bázeň... Vy ste ho bez zábran pretromfli. Veď sme, pravda, chlapi! Mladý chlapec i dievčina mi na posledné Vaše slová povedali, že také niečo sa píše azda vtedy, keď je na stole už takmer vyprázdnená fľaša... Zostal som ticho... Ale to, že ste sa vo svojom časopise pre mladých na osobu Kristovu oborili tak hrubo, je i medzi slovenskými ateistami asi ojedinelé.

Urobili ste to pre peklo. To nechápem ani v rámci vašej reportáže. Čudujete sa totiž nad tým, že mladým ľuďom na púti v Šaštíne "nebolo akosi po vôli, že prvoradé je poslúchať zákony a všetko to, čo sa odvíja od autority štátu." Podľa všetkého Vám je úplne samozrejmé, že ten, kto neposlúcha zákony a autoritu štátu, dostane sa pred súd, že ho odsúdia na 10 či 20 rokov alebo na doživotie, alebo že mu rovno zotnú hlavu. Popravili dr. Clementisa dočasne, alebo naveky? Zbaviť človeka navždy slobody a navždy života, to nepovažujete zrejme ani za kruté, ani za zverské. To všetko preto, lebo podľa Vás "prvoradé je poslúchať zákony... a autoritu štátu." To Vám je akosi jasné... Ale nie je Vám jasné, že ak jestvuje Boh, akože jestvuje, treba prijímať i jeho vôľu, jeho plány so svetom a životom, jeho príkazy a jeho autoritu. Naozaj si myslíte, že autoritu štátu treba bezpodmienečne rešpektovať, ale že z autority Božej sa možno smiať? Ešte i ľudské súdy súdili zločincov aj po smrti "in kontumáciám", čiže na potupu. Alebo si myslíte, že nacistickí a iní zločinci mohli ujsť navždy pred zodpovednosťou za zločiny jedinou guľkou samovraždy?!

Kto neprijíma a odmieta Boha, žije bez neho, Ak vo svojom odmietaní zotrvá navždy, bude bez Boha navždy. A to je peklo. To je večné zatratenie - život bez Boha. Pre peklo sa, pán šéfredaktor, musí každý rozhodnúť sám. V tom je rozdiel medzi trestami štátu, a medzi "trestom

božím". Boh hovorí človekovi vlastne len toto: "Buď vôľa tvoja" - ak už chce silou-mocou žiť proti Nemu a bez Neho. Čiže Boh i čo do večného zatratenia rešpektuje len slobodu človeka... Že to ľudia vyjadrovali rozličným a nie vždy najsprávnejším spôsobom, to na podstate veci nič nemení. Ľudia dodnes nie sú vstave vyjadriť isté skutočnosti a tajomstvá celkom spoľahlivo a uspokojivo - ani vo filozofii, ani vo vede, ani v básnictve. Inak, ja sa večného zatratenia, života bez Boha navždy, hrozím v prvom rade sám pre seba. A modlím sa, aby aj Vám bol P. Boh milosrdný!

Ježiš nám len tlmočil pravdy, ktoré poznal a ktoré ani Vy a ja nemôžeme meritórne posúdiť, ani ich nemôžeme vyvrátiť. Kristus mohol povedať, čo nepovedal nijaký iný muž v dejinách, keď išlo o najhlbšie tajomstvá života človeka. Uviedol aj dôvody: "Hovoríme o tom, čo poznáme, a svedčíme o tom, čo sme videli" /Jn 3,11/. - Videli ste Vy už niečo podstatné, skryté za oponou viditeľného sveta a za viditeľným životom? Sotva. Veľkí ľudia však niečo o tom aspoň tušili - v kresťanstve najmä svätci, mimo kresťanstva napríklad Gándhí a iní. Aj zrelí ľudia zo Slovenska tušili neraz čosi o tajomstvách - Sládkovič i Hviezdoslav, Krasko, Beniak i Silan... A nielen v dávnej minulosti! Slovenský lekár prof. K. Čársky opísal svoj zážitok slávnosti Veľkej noci medzi krajanmi v USA... "Keď od oltára kňaz zaintonoval 'Pán Ježiš Kristus vstal z mŕtvych, aleluja!' - napísal za našich dní starý profesor - z ich hrdiel sa vydralo živé slovo všetkých generácií od čias Konštantína a Metoda a otriasalo kľčbnami kostola živým slovom v rodnej reči: Chváľme Boha, Boha svojho!"... - A starý chirurg dodáva: "Vypadli mi slzy z očí a myslím, že som v tej chvíli nazrel na dno večnosti"... /K.Čársky, Chirurg spomína, Slovenský spisovateľ, Bratislava 1987/.

x x x

Nakoniec mi nedá, aby som sa podľa Vášho príkladu aj ja neodvolal na iného spisovateľa, a to z druhého konca sveta. Známy kirgizský spisovateľ Čingiz Ajtmatov, ktorý vydal roku 1986 svoj román "Popravisko", vyjadril sa o osobe Kristovej v časopise Literaturnaja gazeta, v interwiew v Taliansku a inde. Medzi iným povedal: "Ja, človek, žijúci na sklonku druhého tisícročia, vyrástol som v podmienkach socializmu. Pociťil som potrebu obrátiť sa k univerzálnemu zdroju svetla a ná-

deje, mravnosti i pravdy, totiž k tomu, ktorý bol ukrižovaný na Kalvárii... pred dvetisíc rokmi. My predstavitelia novej a spravodlivejšej spoločnosti sme sľúbili svetu mnoho. Sľúbili sme, že dáme človekovi slobodu a šťastie ako nikdy predtým. Urobili sme niečo v tomto zmysle. Sme však ešte veľmi ďaleko od toho, čo sme sľúbili, že dáme. Je teda nevyhnutné, aby sme porovnali to, čo sme urobili, s tým, čo sme neurobili. Chceme a musíme porovnávať a merať našu dnešnú civilizáciu tým čo nám bolo odovzdané od prvých začiatkov... Preto sa obraciam ku Kristovi, ktorého považujem za začiatok začiatkov. Po ňom sa vo všetkých oblastiach života objavili veľkí ľudia, mučeníci, proroci, a naopak aj antikristovia... Ježiš prežil a prežíva všetkých, pretože sa obracia rovnako na človeka druhého storočia i na človeka storočia dvadsiateho. Islámske náboženstvo, ku ktorému podľa pôvodu patrí, nemá nijakú postavu, ktorá by sa mohla rovnať Kristovi, ... nemá nič, čo by sa podobalo udalosti ukrižovania za ideu a univerzálnemu odpusteniu človekovi. Ježiš Kristus mi umožňuje odhaliť súčasnému človekovi skryté tajomstvo..." /Nový život 4/88/.

Toto je hlas kirgizského vzdelanca a svetoznámeho spisovateľa, hlas ďalekej Ázie o Kristovi, ktorá berie s nádejou do ruky Evanjélium... Aký úbohý hlas zaznel naproti tomu v "Mladých rozletoch" na Slovensku, ktoré sa zrodilo a žilo tisícsto rokov z Evanjelia. a ktoré bez neho bude sotva môcť ďalej žiť!

So želaním všetkého najlepšieho

Bratislava 30.októbra 1988

J.Ch. Korec
Bratislava

Št. Moravčík v článku "Kde všade je naša bieda" /Lit. týžd. 7/88/ písal o tom, čo všetko sme stratili a čo strácame... Máme schopných ľudí, ale čo s nimi robíme... "Keď sa náš talent dostal za hranice, do vládnejších, príhodnejších podmienok, predčil kde-koho, vedel si rady so všetkým. Koľko sme mali vynálezcov, vynikajúcich osobností, ktoré však dvíhali vždy cudzích. U nás sa vždy začínalo odznova, od piky..."

Česká herečka Vlasta Chramostová o oslavách 70.výročia vzniku ČSR

Bydlíte jenom kousek od Národního muzea. Co jste zažila v pátek odpoledne?

Dějiny tu chodí vždycky kolem našeho domu, a to i tentokrát. V pátek ještě kolem druhé hodiny bylo ticho. Byl takový klid před bouří. Ta bouře byla v nás, protože představitelé moci už delší dobu varovali, vyhrožovali. I ve školce tříletým dětem doporučovali, aby maminky a tatínky vzali na víkend a v Praze se nezdržovali. Konec-konců i v denním tisku bylo vyhrožováno, že manifestace, o kterou si občanské iniciativy zažádaly, aby byla povolena, ta povolena nebyla. Toto všechno je již pojmenováno a právníci to všechno zhodnotili, jak se situace má.

My jsme věděli, že musíme demonstrovat svou vůli: důstojně oslavit 70. výročí trvání, založení Republiky - po svém. To znamená tak, jako to my pocítujeme. Protože 27. října - oficiální oslava je zcela zřetelná v tom, že hudba ministerstva vnitra zahraje hymnu, sbor ministerstva vnitra tuto hymnu zazpívá a představitelé státu a vedoucí strany tuto hymnu nezpívají, protože to není jejich hymna. Nicméně přistoupili, aby se tento svátek slavil.

Odpuste, že skočím úplně jinam. Dáma z americké politiky paní Patricková před léty vyslovila mínění, že třetí světová válka nž probíhá. A že je to válka slov, v které se zneužívá pojmů, národních tradic, v které se zneužívá slov anebo se jich používá v opačném slova smyslu. Myslím, že každá válka má své bitvy. A tá československá válka slov - bitva o slova, o jejich náplň - tá je naprosto prohraná. Nikdo již nevěří slovům politiků. Ba hůř!

A slova, jsou to právě teď při oslavě 28.října. Znova mě napadlo, je to jak Hamlet, když říká: "Slova, slova, slova".. Ale to nejsou slova, to jsou plevy, plevy, plevy. Slova vymláčená, slova bez obsahu, pojmy bez zázemí. A právě ten 28. říjen to naprosto prokázal. To množství lidí, které se shromáždilo!

Pocítovala jsem, že mnozí z nich udělali poznání. Do té doby si nedovedli představit, že ta moc by proti nim použila toho, čeho použila. Vodních děl, slzného plynu, pendreky, jednotky, které nastupovaly a byly a používaly velkého násilí.

Všichni přišli pokojní, připravení oslavit důstojně toto výročí, které se tu 40 let neslavilo. A ta polovičatost by se nebyla odhalila, nebýt tohoto krutého násilí, kterého bylo použito proti těm, kteří to chtěli oslavit po svém.

Překvapivé bylo pro mne, když obrovská skupina lidí, proti které použili násilí, začala pospolu volat: 1. Gestapo, gestapo, 2. Masaryk, Masaryk. Rehabilitace Masaryka včera na Václavském náměstí byla totální. Po 40-leté komunistické vládě je to překvapivé. Je vidět, že ty kořeny národních ideí jsou hlubší. Národ žije těmi ideály, na kterých vznikl, ze kterých vznikl. A ukazuje se, že přes všechno ten zákaz, přes to, že historici a učitelé dávno nesmějí tyto slova vyslovovat - těch zakladatelů naší samostatnosti, naší státnosti. Přesto všechno to v lidech někde žije, existuje. A v takou chvíli se právě proti násilí postaví tento pojem, který je vším jiným, jenom ne tím, čeho jsme na tom Václavském náměstí byli svědky.

Tá brutalita byla překvapivé. A když jsem v televizi slyšela potom, že nějaké kriminální živly chtěli zdiskreditovat naše helsinské úmluvy o lidských právech, tak většího výsměchu, myslím, se nemohl náš divák a posluchač dočkat. Je to naprosté pohrdání občanem a lidskou důstojností našeho občana. Protože ten, kdo tam byl přítomen, ten ví, kdo zdiskreditoval. A jakým způsobem zdiskreditoval tyto naše úmluvy, které by se právě plnit měly. A právě se neplní. Ale ne ti, kteří tam chtěli důstojně oslavit toto výročí. Ale ti, kteří je tak tvrdě potlačovali.

Policisté vás bili taky?

Já sama jsem dostala svou dávku. Už jsem příliš stará, neutíkám dost rychle. Ale právě musím vzdát hold jednomu příteli, který je reprezentantem a obhájcem lidských práv. Vzal to tak důsledně, že když na něho nastupovala tá jednotka bicího komanda, tak se jenom chránil rukama, ale neuhodil zpátky. Tedy ten byl nemilitantní bojovník za lidská práva. Nechal se bít a jen se bránil, ale nevracel. Vůbec se mi zdá, jak bych to řekla: Bylo tam víc poznání než nenávisť, víc opovržení, než militantní zloby. Spíš úžas. Že je to možné, stál vedle mne muž, který diskutoval sám se sebou, ale říkal to mně: "Kam to chtějí takto vést, co chtějí?" Já jsem říkala: "Áno, je to neodolatelná pozvánka k pilné práci, pozvánka, které jistě nikdo nemůže odolat." Tahle ironie se člověku jaksi vnucovala, protože vzhledem k těm řečem o přestavbě, o tom, aby lidi přemýšleli, aby budovali zemi, aby... Zdálo se mi, že ten 28. říjen zestátnění byl jako hozená kost psům, aby se trošku udělala nějaká úlitba národu, po kterém se chce práce. Celé to bylo nedůstojné a komentáře, které z toho vyvodila československá televize a sdělovací prostředky - jsou hanba! Ne naše!

Jak te lidé tam bilí?

Tady se mi vnucují dva takové citáty jako heřeče, samozřejmě, v takových situacích se mi vybavují.

Když jsem viděla právě kameramany a redaktory československé televize, kteří měli na zádech, na uniformě - takové kombinéze - napsáno, že jsou z československé televize, tak přiznám, jakkoli jsem nemilitantní, že jsem najednou hrozila do objektivu a něco jsem křičela. A vzpomněla jsem si citát, že i "nenávisť k nízkostem vytvoří rysy" i "hněvem nad bezprávím hrubně náš hlas". Takže i když se člověk chtěl chovat důstojně a nenechat se vyprovokovat, ozývali se tehdy výkřiky, které by člověk nikdy z úst nepustil.

Kdo tam byl? Byli tam lidé, kteří překonali strach. A ještě nikdy nebyla Praha o víkendu tak plná až do večerních hodin. Pak, myslím, že tu byli nejlepší lidé, kteří - vypadá to pateticky - jsou intelektuální a morální reprezentanti národa. Krom těch, kteří byli preventivně mocí zadrženi a zavřeni, kteří jistě ve vězeních netrpělivě očekávali zprávy, co se v pražských ulicích a na Václavském náměstí dělo.

Vybavuje se mi třeba obraz člověka, který klečel před sochou svatého Václava a komando šlo, šlo i kolem něho, i přes něho. Ale on tam v úplně prázdném uklizeném prostoru zůstal se sepjatýma rukama klečet a modlil se. Byl to podivuhodný obraz! Jako by tam klečel za všechny katolíky. Nejsem věřící, ale působilo to na mne neobyčejně silným dojmem!

Další také ryze česká věc, kterou se před třetí hodinou všechny ty udalosti dali do pohybu. Mladý muž s malým chlapcem šel k soše svatého Václava a předkloněný k němu mu vysvětloval, jako co to je za symbol. Nevím, co tím chtěl říct. Tuhle normální, prosto otcovskou situací chtěl čelit té absurditě kolem sebe. Otec svému synovi malému vysvětluje u jakého pomníku to stojí! A kolem děla vodní, komando! A on tam kupodivu sám, osamoceně stál. Tá situace mi připadala velice česká a připomnělo mi to verše Jaroslava Seiferta, který při úmrtí prezidenta Masaryka napsal: "To kalné ráno, to si pamatuj, mé dítě!" Jakoby ten otec tady říkal: Toto kalné odpoledne, to si pamatuj, mé dítě!

 Luhat' sa dá nielen tak, že vedome klameme, ale i tak, že pravdu nepovieme, alebo prinajmenej nepovieme celú.

Alexander Horák v Katolíckych novinách.

Čo súdiť o článku autora Alexandra Horáka v Katolíckych novinách 43/88 pod nadpisom "Činorodé priloženie ruky k dielu" k 28. októbru 1988?

Článok je po formálnej stránke takpovediac všehochuť. Rozhodne prezrádza zaostávanie myslenia. Zatiaľ čo všade inde sa oslavovalo predovšetkým 70. výročie vzniku ČSR, článok A. Horáka v Katolíckych novinách zostal pri prekonanej schéme dňa slobody, znárodnenia a federácie. To znamená každému trošku. Spomína sa tu habsburská ríša, potom tisíc rokov dozadu Veľká Morava, potom Miletič z roku 1868, potom zas naspäť Mária Terézia a Adam Kollár z roku 1763. "Nastúpili sme cestu... reštitúcie všetkého", o čo nás oberal kapitalizmus". Tu autor brnkol na cirkevné majetky, "poplatné kapitalizmu". Nuž ale máme sídliská, vodné diela, technický pokrok. A "ocitáme sa v podmienkach perestrojky... nášho osloboditeľa a verného priateľa."

Potom A. Horák cituje "Pravdu" a slová M. Jakeša, že prestavba nie je reforma, ktorá "príde zhora". Musí sa jej chopiť ľud. Musí opraviť chyby, "ktoré sa v minulosti urobili a ktoré akousi osudnou húževnatosťou zotrývajú ako relikty starých čias". Je zaujímavé, že A. Horák, ktorý bol dlhé roky poverenikom a aktivistom Mierového hnutia kňazov, potom PiT-u, nikdy predtým o nijakých chybách nevedel, nechcel vedieť, ani nechcel hovoriť. Ale chyby tu boli. A neboli vecou osudu - boli to aj jeho chyby, ktoré si nikdy nechcel pripustiť. On videl všetko ružovo. Všetko bolo nadšené, len škodcovia a záškodníci hovorili o nedostatkoch a chybách. Teraz hovorí, že nás čosi "ešte bolí a neprebolelo". Ako to? Veď jeho nikdy nič nebolelo! Mal dosť príjmov a sedel v sedle! A teraz ho naraz čosi bolí. Ale to je zrejme len nedorozumenie. Teraz sa hovorí o nedostatkoch, nuž hovorí o nich aj on. On vždy hovoril to, čo sa úradne hovorilo. V skutočnosti chce vyskočiť len na ďalšieho koňa. Ale stále zaostáva v tom, v čom je zaostávanie úradné. Hovorí o zneužívaní náboženstva na politické ciele! Kto zneužíval náboženstvo viac pre politiku a pre seba než A. Horák? Hovorí o "ambíciách istých jednotlivcov a väčších-menších skupín". To vypísal z Pravdy a z iných novín, ktoré ešte tiež nepochopili prestavbu aj vo vzťahu k náboženstvu. Ktorí jednotlivci mali doteraz politické ambície? A ktoré skupiny? Starší to vedia - Plojhár, Horák, Lukačovič a skupina ďalších, ktorých v prípade potreby vymenujeme. Aké väčšie-menšie skupiny majú dnes medzi veriacimi politické ambície? A v čom? V tom, že sa dožadujú po 40. rokoch konečne biskupov? Alebo kníh? Alebo skutočnej slobody chodiť do kostola

aby nemali preto nepríjemnosti v zamestnaní? A aké sú to väčšie-menšie skupiny? 70 tisíc pútnikov v Šaštíne? 100 tisíc pútnikov v Gaboltove a v Nitre? 250 tisíc pútnikov v Levoči? Alebo počítate A. Horák k "menším skupinám" pol milióna ľudí, ktorí podpísali petíciu katolíkov? A je pre neho jednotlivcom kardinál Tomášek?

Článok A. Horáka je zmätený. A je servilny, ako boli všetky jeho prejavy za posledných štyridsať rokov. Ak by si to želal, môžeme mu to podrobne dokázať. A záver jeho článku v Kat. novinách je priam provokačný: "Nemáme si čo z minulosti vyčítať. Aj inkvizícia aj stalincké obdobie mali svoje chyby" - napísal nakoniec. A toto vmetol do tváre katolíckym čitateľom človek, ktorý by mal dnes už mlčať! Skočil tristo rokov dozadu k inkvizícii! Od nejakého lektora marxizmu by sme to ešte ako-tak zniesli. Ale keď nám to predhadzuje katolícky kňaz?! Poprvé, porovnanie je nehorázne - ako možno porovnávať milióny obetí, státisíce mŕtvych nedávnej minulosti s niektorými prechmatmi inkvizície? A ako možno prirovnávať udalosti spred tristo rokov, s ktorými osobne nikto z nás nič nemal, s udalosťami "stalinckého obdobia", ktoré horlivo u nás podporoval a tvoril A. Horák? Toto je jeho nové myslenie? Tento úskok? Zastrášať nás inkvizíciou? Alexander Horák má po dlhých rokoch rečenia len jedno jediné právo: mlčať!

Trestný príkaz a čo s tým súvisí

Samosudca môže so súhlasom prokurátora bez konania hlavného pojednávania vydať trestný príkaz, ak sa obvinený plne priznal k činu, alebo ho na základe vlastného pozorovania /teda nie napr. analýzou získanej fotodokumentácie/ usvedčuje verejný orgán, t.j. ZNB, pomocné stráže ZNB a ďalších.

Bez ohľadu na trestnú sadzbu udaného prečinu môže byť trestným príkazom uložený trest odňatia slobody len do dvoch mesiacov a peňažný trest iba do päť tisíc korún.

Postihnutý sa môže dozvedieť až z doručenia trestného príkazu, že je proti nemu vedené trestné stíhanie. Môže však podať odpor proti príkazu do osem dní. Po podaní odporu sa trestný príkaz ruší a ďalej prebieha riadne dvojstupňové súdne pojednávanie o prečine s tou výhodou pre obvineného, že mu samosudca nesmie uložiť prísnejší trest ako v trestnom príkaze.

My kňazi košického biskupstva spolu s veriacimi, oslá-
vime dňa 30. novembra sviatok sv. Andreja, patróna našej diecézy.
V ten deň v katedrálnom chráme koncelebrovanou sv. omšou alebo
vo svojich farnostiach chceme prosiť o duchovné dobrá pre našu
diecézu. 28 rokov slávime tento sviatok bez biskupa, čo dáva veľ-
mi trpkú príchuť tomuto významnému dňu našej miestnej cirkvi. Ne-
pritomnosť biskupa je na škodu duchovného i občiansko-verejného
života. Jeho poslanie v spoločenstve Božieho ľudu vyjadril II.
vaticánsky koncil takto:

Poslanie biskupov je službou

- učiteľskou: hlásanie evanjelia, náuka týkajúca sa viery a mravov;
- svätiteľskou: je správcom milosti najvyššieho kňazstva, zvlášť v Eucharistii;
- správcovskou: miestne cirkvi spravujú radami, pokynmi, príkladom, autoritou a posvätnou mocou /Lumen gentium, čl. 25,26,27/.

Prosíme Boha o veľkňaza s plnosťou kňazskej moci.

V určený deň:

1. budem slúžiť sv. omšu na úmysel "za vyvolenie biskupa",
2. pri tejto sv. omši - ešte vhodnejšie^{aj} predchádzajúcu alebo nasledujúcu nedeľu - poviem homíliu o poslaní nástupcov apoštolov, biskupov, v Cirkvi,
3. na tento úmysel budem aspoň hodinu adorovať pred bohostánkom,
4. v ten deň sa budem postiť a robiť kajúce skutky,
5. do modlitby zapojím aj farské spoločenstvo /sv. omša, prijímanie, ruženec, skutky pokánia.../,
6. celý deň seba i všetko obetujem Bohu ako obeť a prosbu za dobrého biskupa a dobro diecézy,
7. v ten deň budem študovať koncilové dokumenty Lumen gentium a Christus Dominus.

Chceme biskupa,

ale nie slabocha, nie muža kompromisov, nie kariéristu,
tým menej s mravnými škvrnami.

Chceme biskupa,

muža odvážneho, statočného, muža hlbokej viery, muža
Božieho.

Žiadame si biskupa

- my kňazi: mladá a stredná generácia ho nepozná - posledný biskup zomrel v marci 1962; chceme biskupa, ktorý nám bude úprimným priateľom, rozvážnym radcom, ktorý sa nás zastane a zjednotí nás pri Obeti sv. omše.

Biskupa si žiadajú naši veriaci:

- deti a mládež,
aby im bol učiteľom, radcom a vodcom,
aby im ukázal zmysel života,
aby im zjavil Ježiša Krista v plnej kráse jeho človečenstva a božstva;
- kresťanskí manželia a rodičia,
aby im kládol na srdce nerozlučiteľnosť manželstva,
aby im pripomínal manželskú vernosť,
aby ich učil zodpovednosti za počatý život a povinnosti vychovávať deti vo viere, v Božích prikázaniach;
- chorí a starí,
aby z jeho úst počuli slová útechy a posily,
aby v ňom videli ducha uzdravujúceho Krista;
- naši veriaci občania,
lebo sú si vedomí tohto občianskeho práva, vyplývajúceho zo základných ľudských práv a našej Ústavy,
od neho chcú počuť Kristovo evanjelium a jeho zákon, sociálnu náuku Cirkvi, ktorá je obsiahnutá v jej dokumentoch.

5. mája 1945 prišiel do kancelárie biskupského úradu na Spišskej Kapitule kňaz Jozef Straka. "S kolárkom na krku" doručil spišskému biskupovi Vojtaššákovi pol hárka papiera, na ktorom bola "mizerne naklepaná výzva", aby sa presťahoval... Straka si sadol do auta, v ktorom bola puška s nasadeným bodákom, vedľa biskupa Vojtaššáka, ktorý mu povedal: "Pritiahli ste na seba exkomunikáciu."

Strakova biedna služba proti Cirkvi trvala dlhé roky. Bol štátnym úradníkom vo veciach cirkvi, seminárov, reholí, ktoré pomáhal likvidovať, medzi iným aj sestričky. Ale potom ho okolo roku 1968 zlomila choroba. Prestal písať články proti "zradným biskupom", proti "zradcovským kňazom", proti "zbraniam v kláštorných pivniciach". Prestal písať i oslavné články na Širokého či Novotného i na Stalina. Nemohol sa dlhé mesiace ani hýbať. Keď žiadal, aby úrady dovolili rehoľným sestram, ktoré sa roku 1968 vrátili z vyhnanstva z Čiech, opatrovať ho na jeho byte, úrady mu povolenie nedali... Zomrel v nemocnici v Prievoze, kde ho doopatrovali sestričky Kongregácie sv. Františka... Na smrť ubiedenej prosil, aby mu zavolali spišského Ordinára dr. Jozefa Ligoša...

Ako kardinál Tomášek sa naučil hovoriť otvorene a jasne,
tak by mal hovoriť každý...

... každý na svojom poste. Byť biskupom, znamená mať aj biskupské skutky. Byť kňazom, znamená mať aj kňazské skutky. Prvoradá služba predstaveného je chrániť podriadeného.

Farnosť s kňazom pripravuje modlitbové podujatie. Potom kňaz oznámi, že cirkevný tajomník to nepovolil. Ako sa môže niečo také stať? Ako to môže veriacim kňaz povedať? Vari nato je pastierom, aby oznamoval ovečkám vlkovu vôľu?

Keby v seminári predstavení požadovali disciplínu až po farbu ponožiek, a keď by potom prišli tí, čo žerú stádo a oni by v samej úslužnosti zohli chrbát a unikali by zásadné veci, čo iné by si povedali ich vnímaví a nároční mladí zverenci, ako: "Nemáte chlapeckého ducha!" Už tým samým sú ich zverenci ohrození, lebo autoritu potrebujú pre svoj vývoj. Museli by byť na oveľa vyššej úrovni, ako sami predstavení, aby situáciu zvládli.

Keď predstavení na všetkých úrovniach nie sú dostatočnou autoritou, tí čo sú im zverení sa stávajú ovcami bez pastiera.

Nielen predstavení, všetci sme navzájom povinní si pomáhať, brat brata ochraňovať. Keď sa kňaz "previní" proti nepísanému zákonu náboženskej neslobody a ocitne sa v ťažkostiach, každý spolubrat mu je povinný pomôcť a vedieť to obhájiť podľa Kristovho zákona.

Po skončení osláv narodenín štátu pani Hana Konická s pohnutím a úctou spomína v rozhlase na manifestáciu za náboženskú slobodu a ľudské práva, konanú v tomto jubilejnom roku 25. marca v Bratislave. Opisuje skrinku mladých ľudí, ktorí sa nedostali na námestie a so zažatými sviečkami sa modlili v príľahlej ulici. Treba poznať dramatické podanie tejto spisovateľky luteránskej proveniencie o tom ako mladí ľudia boli zmlátení a pohádzaní do policajného auta! A treba v tom vidieť znamenie čias!

Začiatkom roku prišla z Prahy správa, že O. kardinál Tomášek nikdy dovtedy nevidel toľko ľudí v Chráme sv. Víta, ako tomu bolo na národnej púti ku cti bl. Anežky.

Možno sa tiež dozvedieť, že v Čechách dochádza k obráteniam a krsťtom dospelých ľudí. Oživuje sa viera a to predovšetkým v katolíckej Cirkvi. Kostoly truckonfesie, postavené kedysi na účet štátu, sú prázdne.

- Je doba hľadania a pravé nádej bude v návratoch!

- V Prahe, na manifestácii vyvolávali na slávu politika. Je to prejav hľadania.

Povedzme to otvorene: JA SOM PÁN BOH TVOJ, NEBUDEŠ MAŤ INÝCH BOHOV,
ABY SI SA IM KLANĀL!

Mária nezostala s pohľadom k nebu, keď sa 12-ročný Ježiš stratil, ale išla ho hľadať. Musela si premyslieť aj určitý postup.

Aj my musíme reálne zvážiť svoju situáciu, ktorú určuje naša slabosť a priestor daný nám svetskou mocou. Nie však aby nám toto bolo kritériom reality, do ktorej sa musí vtesnať Boh, ale aby sme videli, koľko nám chýba a o čo sa musíme snažiť, aby tu Boh dostal, čo mu patrí. Lebo aj v našej dobe a v našom národe sa odohráva časť veľkého boja ľudských dejín medzi Hadom a Ženou.

Svetská moc sa snaží, aj keď biskup je, aby bolo akoby nebol. Aby nebolo toho otcovského jasného a priameho slova, na ktoré sa možno spoľahnúť, za ktorým cítiť istotu, s ktorým možno predom rátať. Komaly a nebadane, ale premyslene sa ho budú snažiť dostať do pozície, kde ho chcú mať - aby sa nestal osobnosťou, ale figúrkou v ich rukách. A to pomocou toho diabolského: "Práve naopak, práve takto je to pre vás dobré" - a tento dojem všemožne podporia, obetujú i malé ústupky pre udržanie ilúzie, že s nimi sa dá vyjsť.

Budú ho pozývať na rôzne oslavy dejinných výročí, odhalenie pamätníkov, i do zahraničia ho posielajú, ukazovať ho svetu, ale keď bude chcieť preložiť kaplána - to nie! Zorganizovať púť bez obmedzení - to nie!

V jeho vlastnom priestore mu nedovolia nič, len tam, kde slúži vlastne im.

Je tu aj naša typická národná chyba. U susedných národov vidíme - keď má hierarcha odvahu a statočnosť urobiť nejaké strategické veci, hneď sú kňazi pri ňom. Dokázali by sme to aj my? Keď príde osobnosť, nebudeme hneď stáť bokom, aby sa nám niečo nestalo?

Hovoríme, že biskup by sa mal obklopiť kňazmi. Nie - my ho musíme obklopiť! Musíme vytvoriť kňazské bratstvo, aby sme, keď je alebo keď príde biskup, boli pripravení a mohli mu byť oporou. Len keď bude pre-svedčený, že sa môže spoľahnúť, môže konať.

Je tu aj "choroba", získaná v minulých rokoch ohýbania chrbtov, keď sa popri oficiálne prehlasovanej náboženskej slobode vypestovala všeobecná mienka, že veriť v Boha je previnenie. A tento nepísaný zákon sa všeobecne uplatňoval v praxi a my sme sa mu naučili podriaďovať. Považovali sme za normálne, že keď budeme "pristihnutí" ako veriaci, budeme trestaní. Ani sme sa nepýtali - akým právom? Takto sme sami umožnili život tomu nepísanému zákonu.

Pozdrav kard. Tomáškovi z adorácie mladých v Trnave 19.-20.11.88

Pokoj a dobro, drahý Otec kardinál. Mládež a všetok veriaci ľud, zidený u ňoh trnavskej Panny Márie, s láskou myslia na Vás a vyprosujú Vám mnoho zdravia a Božieho požehnanja. Mária, ktorá je blažená, pretože uverila, svieti nám svojou vierou na našej ceste životom. Viera je pre nás ten najcennejší dar, ktorý chceme za každú cenu aj v našom prostredí si zachovať. Mária je našou Matkou, a to nás naplňa láskou a oddanosťou k práci pre evanjelium jej Syna. Mária je veľká vierou v Boha, vo viere v Neho mohla vyspievať slová Magnifikátu: "Mocnárov zosadil z trónov a povýšil ponížených, hladných nakrmil dobrotami a boháčov prepustil na prázdno". Vo vedomí hlbokkej Máriinej viery si zároveň kladieme do srdca aj slová Vášho pozdravu: pracovať, modliť sa a trpieť pre Božie kráľovstvo. V roku mládeže chceme vo svojom živote prehĺbiť aj odkaz nášho milovaného Svätého Otca, aby sme boli budovateľmi civilizácie lásky, aby sme zlo premáhali dobrom.

Otec kardinál, prosíme Vás, aby ste tlmočili náš pozdrav Svätému Otcovi a ubezpečte ho o našich modlitbách a našej vernosti Cirkvi. Slovensko chce zostať vždy verné Bohu, evanjeliu, Kristovi, Márii a Cirkvi. Pre takéto predsavzatia potrebujeme veľa síl. Preto sa, Otec kardinál, zverujeme i do Vašich modlitieb a prosíme o Vaše požehnanie.

O filme Misia

Dej filmu Misia sa odohráva na území indiánskeho kmeňa Guarani v dnešnom Paraguay v roku 1750 v čase slávy a pádu misíj v týchto oblastiach. Film opisuje kritickú situáciu jezuitských misionárov, ktorí tu vytvorili tzv. redukcie. Bol to vzorový prejav sociálneho učenia Cirkvi v zmysle inkulturácie evanjeliového poslania.

Misionári majú opustiť oblasť, aby tak zachránili svoju reholu pred vypovedaním zo Španielska. Obidvaja hlavní hrdinovia, jezuitskí knazi, sa vzopruť tomuto príkazu a postavia sa na odpor proti nájaku. Jeden modlitbou a druhý so zbranou v ruke. Film nedáva odpoveď na tieto riešenia a necháva obidvoch hrdinov zomrieť. Nastoluje však problém poslušnosti a problém odporu, ktoré sú načasové. I mier a túžba po nom si zasluhujú byť pod vplyvom tohto filmu prehodnotené a síce v tom zmysle, či našimi snahami sledujeme pravý mier. Pacifizmus alebo násilie sú cestami k mieru? Alebo ešte existuje aj iná cesta? Ako sa vzoprieť zlu, najmä keď je podporované príkazmi, voči ktorým sme zaviazaní poslušnosťou? Toto sú otázky, ktoré film nastoluje a ktoré sú aktuálne i dnes v našich podmienkach. Pritom spolu s hrdinami filmu, ktorý bol natočený podľa skutočnej udalosti, si uvedomujeme, že tu nestačí nejaké akademické riešenie, ale ide o celkom jasnú a konkrétnu odpoveď, žitú podľa Kristovho odkazu tak v kritických situáciách nášho života, ako vo všednej každodennosti.

/ VR 29.11.1988 /